

การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับ
พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

โดย

นายพงศ์ศิริ จันทิวาสน์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974 - 464 - 375 - 7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**ENVIRONMENTAL MANAGEMENT AND INSTRUCTIONAL CLIMATE
RELATING STUDENT AFFECTIVE DOMAIN IN PRIMARY SCHOOL
RATCHABURI PROVINCE**

By

Phongsiri Junthiwas

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

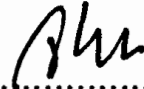
Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2003

ISBN 974 – 464 – 375 - 7

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดตั้งแวกด์อ้อมและ
บรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดราชบุรี” เสนอโดย นายพงศ์ศิริ จันทิวาสน์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

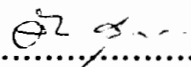
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 20 เดือน 09 พ.ศ. 47

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

- 1.อาจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์
- 2.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย
- 3.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะดังกูร

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดา สุวรรณกุล)

..... 28, พ.ค., 47

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

..... 28, พ.ค., 47

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกูร)

..... 28, พ.ค., 47

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

..... 28, พ.ค., 47

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ คุณิต ทิวถนอม)

..... 28, พ.ค., 2547

K 42461062 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน/พฤติกรรมด้านจิตพิสัย

นายพงศ์ศิริ จันทิวาสน์ : การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี (ENVIRONMENTAL MANAGEMENT AND INSTRUCTIONAL CLIMATE RELATING STUDENT AFFECTIVE DOMAIN IN PRIMARY SCHOOL, RATCHABURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : อ. ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์, ผศ. ดร. จิรวรรณ กงคล้าย และ ผศ. ดร. ชวนชม ชินะดังกูร. 120 หน้า. ISBN 974 – 464 – 375 – 7

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อทราบ 1) ระดับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี 2) ระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 88 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้น 528 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ตามมาตรฐานโรงเรียนพุทธศักราช 2541 ของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ซึ่งได้พัฒนามาจากแนวคิดของ แครธวอล บลูมและมาไซ (Krathwohl, Bloom and Masia) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation - coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับมาก 2) พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับมาก 3) การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2546
ลายมือชื่อนักศึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 1.....2.....3.....

K 42461062 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : ENVIRONMENTAL MANAGEMENT AND INSTRUCTIONAL CLIMATE/ AFFECTIVE DOMAIN

PHONGSIRI JANTHIWAS: ENVIRONMENTAL MANAGEMENT AND INSTRUCTIONAL CLIMATE RELATING STUDENT AFFECTIVE DOMAIN IN PRIMARY SCHOOL, RATCHABURI PROVINCE. THESIS ADVISORS: PRASERT INTARAK, Ed.D., ASST. PROF. CHIRAWAN KONGKLAI, Ph.D., AND ASST. PROF. CHUANCHOM CHINATANGKUL, Ph.D. 120 pp. ISBN 974-464-375-7

The purposes of this research were to find: 1) the level of environmental management and instructional climate in primary school, Ratchaburi Province, 2) the level of student affective domain in primary school, Ratchaburi Province, and 3) the environmental management and instructional climate relating student affective domain in primary school, Ratchaburi Province. The sample in this research was 88 primary schools in Ratchaburi Province. The 528 respondents were comprised of administrators, administrative assistants, life experiencing subject teachers and students in Prathom 6. The instrument in this research was questionnaires regarding environmental management and instructional climate school standards, according to National Primary Education Office B.E.2541; and regarding student affective domain adapted from Krathwohl's, Bloom's and Masia's concepts. The employed statistics were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation-coefficient.

The results of this research were as followed: 1) the environmental management and instructional climate in primary school, Ratchaburi Province, as a whole and each aspect was at high level, 2) the student affective domain in primary school, Ratchaburi Province, as a whole and each aspect was at high level, and 3) the environmental management and instructional climate related with student affective domain in primary school, Ratchaburi Province, at the level of significant .01.

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2003

Student's signature.....

Thesis Advisors' signature 1..... 2..... 3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรวรรณ คงคล้าย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะดังกูร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดา สุวรรณกุล รองศาสตราจารย์ คุณิต ทิวถนอม แห่งภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และอาจารย์ชัชรินทร์ ชวนวัน เจ้าหน้าที่ ฝึกอบรมสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ สนับสนุน ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ใ้ในงานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู นักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด ราชบุรี ที่อำนวยความสะดวกให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลสำหรับการ วิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ประโยชน์อันเนื่องมาจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้คุณพ่อผู้เป็นที่รักที่ไม่มี โอกาสได้เห็นความสำเร็จของลูก และขอขอบคุณครอบครัวจันทิวาสน์ ครอบครัวปาลียะ ผู้มี พระคุณทุกท่านที่ให้ความรักและให้กำลังใจ และขอมอบความดีสำหรับอาจารย์เทพิน จันทิวาสน์ ที่เป็นแรงบันดาลใจให้สร้างเพียรพยายามในความสำเร็จและเป็นกำลังใจให้แก่ นางสาวพจนาลัย จันทิวาสน์ และเด็กชายชาติชโยดม จันทิวาสน์ ซึ่งเป็นที่ปรารถนาทั้งชีวิตและความหวังของผู้วิจัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	5
ปัญหาการวิจัย	9
ความสำคัญของการวิจัย	10
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
ข้อคำถามของการวิจัย.....	10
สมมติฐานของการวิจัย	11
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
ข้อตกลงเบื้องต้น	14
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	14
นิยามศัพท์เฉพาะ	14
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	15
การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้การสอน.....	15
การจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย	17
การจัดบรรยากาศการเรียนรู้การสอน.....	20
การจัดการเรียนการสอน	24
มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา	28
พฤติกรรมด้านจิตพิสัย.....	33
ความหมายของจิตพิสัย.....	36
ลำดับขั้นพัฒนาของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
สรุป	46

บทที่	หน้า
3	48
วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	48
ระเบียบวิธีวิจัย	48
แผนแบบของการวิจัย	49
ประชากร	49
ตัวอย่าง	49
ตัวแปรที่ศึกษา	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
สรุป	58
4	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	59
ตอนที่ 2 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	61
ตอนที่ 3 พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน.....	67
ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียน	71
การสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน.....	
5	74
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
ข้อค้นพบ.....	74
การอภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ.....	81
ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งต่อไป	81
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ที่ทดลองเครื่องมือวิจัย.....	88
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	95
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	97
ภาคผนวก ง การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	110

ภาคผนวก จ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน	113
ภาคผนวก ฉ กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนและ โรงเรียนที่ทดลองใช้เครื่องมือ	115
ประวัติผู้วิจัย	120

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี.....	50
2	จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารผู้ช่วยผู้บริหาร และครูผู้สอน.....	60
3	จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	61
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนการสอน	62
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับมาตรฐาน โรงเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน จำแนกเป็นรายชื่อ.....	63
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ของนักเรียน.....	67
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ของนักเรียนจำแนกเป็นรายชื่อ.....	68
8	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ในภาพรวม.....	72

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	15
2	ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย	16

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการช่วยให้คนพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ตลอดจนช่วงของชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐาน พัฒนาการของชีวิตแรกเกิดไปจนถึงวัยแห่งการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถที่จะ ดำรงชีพและประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเอง สร้างพลังและครอบครัว ชุมชนและสังคมอย่าง มีความสุข¹ ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างสรรค์พัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยรวมอย่างสันติจบจน วันสุดท้ายของชีวิต กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางรากฐานสร้างสรรค์ พัฒนาการเจริญมั่งคั่ง และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แก่สังคม ตั้งแต่ตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติ และโลก จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8² และฉบับที่ 9 มีจุดเน้นในการ พัฒนาการให้มีคุณภาพในทุกมิติ³ โดยให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่เอื้อต่อ การพัฒนาศักยภาพและความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะต่าง ๆ ของคนที่จะเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้สอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยงานสำคัญในการให้การศึกษาแก่ เด็กนักเรียนทุกโรงเรียนมีส่วนรับผิดชอบที่จะ “พัฒนาคน” ให้แก่ประเทศชาติ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 56 สิทธิ ของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมด้วยรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้รับประโยชน์ จาก สิ่งแวดล้อมเพื่อให้ดำรงชีพ อยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิด

¹สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, “ปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศปี 2550,” เอกสาร ประกอบการสัมมนา ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 20 - 21 สิงหาคม 2539, (อัสสัมชัญ)

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) (กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์, 2539), 24.

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) (กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์, 2544), 30.

อันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ

การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองย่อมได้รับความคุ้มครอง⁴

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ มาตรา 79 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน⁵

การจัดสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องที่ทุกคนควรจะได้สนใจและตระหนักถึงความสำคัญ เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อทั้งระดับโลก ระดับประเทศ ระดับกลุ่มชนและระดับบุคคล โดยมนุษย์เป็นผู้ที่ทำลายสิ่งแวดล้อมเสียเอง ซึ่งทำให้เกิดสภาวะวิกฤตไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยได้สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ไปมากที่สุด เพื่อให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ดังนั้น การปลูกจิตสำนึกของเด็กและเยาวชน อันเป็นพืชพันธุ์ใหม่ของแผ่นดินซึ่งโรงเรียนเป็นองค์กรสำคัญในการปลูกจิตสำนึกของเด็กและเยาวชน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็กจะต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ไม่ต่ำกว่าวันละ 6-7 ชั่วโมง เป็นเวลา 7-12 ปี สิ่งที่พบเห็นในโรงเรียนในระยะเยาว์วัย จะสั่งสมเป็นประสบการณ์เพื่อให้เด็กเกิดชีวิตทัศน์และโลกทัศน์ตลอดชีวิตของเด็กต่อไป กล่าวคือ โรงเรียนจะต้องเป็นองค์กรที่จัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2541), 17.

⁵ เรื่องเดียวกัน, 22.

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น มีสาเหตุใหญ่สืบเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นในการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงควรแก้ที่ต้นเหตุของปัญหาอันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้ไปในด้านการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง โดยการให้การศึกษา มีการอบรมและแพร่ความรู้ที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพและให้ผลระยะยาว⁶ และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาความรู้ควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาให้เกิดความพร้อมทั้งความรู้และการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในอนาคต

ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กต้องมุ่งพัฒนาให้มีการเจริญเติบโตทุกด้าน มีพลังความคิด มีจิตใจเข้มแข็ง และมีพฤติกรรมที่สะสมความดีงาม โดยเฉพาะเด็กประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่มีความเจริญเติบโตด้านสมองสูงกว่าวัยอื่น ๆ และควรมีการพัฒนาสมองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธีและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางสมอง ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การกระตุ้นประสบการณ์ และการปฏิบัติสัมพันธ์ทางบวก ส่งผลให้สมองเรียนรู้ได้ถึงขีดสุดของศักยภาพและเสริมพลังจิตใจให้เข้มแข็ง เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม⁷

การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐที่จะต้องให้การศึกษามีคุณภาพแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางทั่วถึงและเป็นธรรม⁸ การจัดการศึกษาในระดับนี้จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการบริหาร โดยกลุ่มสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้ชุมชนหรือองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผน และการกำหนดจุดหมายของการจัดการศึกษาและจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตร

⁶ประภาพรธรรม เก็บวงศ์ และคนอื่น ๆ, “การศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1,” งานวิจัย : 2538, 1.

⁷กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, “เทคนิคพัฒนาจิตพิสัยร่วมกับกระบวนการคิด” (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2544), 1.

⁸สีปพนนท์ เกตุทัต, ผู้รวบรวม, ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาไทย (กรุงเทพฯ : บมจ.ธนาคารกสิกรไทย, 2539), 18.

ท้องถิ่น การกำกับ การควบคุมดูแล ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพและการสนับสนุนทรัพยากร ทั้งในด้านภูมิปัญญา องค์ความรู้และการเงิน เพื่อให้การศึกษาของเด็กและเยาวชนในชุมชนเป็น การศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น โดยให้ผู้เรียน มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างเป็นสุข

การกำหนดมาตรฐานเพื่อกำหนดความคาดหวังให้ชัดเจน สำหรับทั้งครูและพ่อแม่ ผู้ปกครองว่าอะไรที่ผู้เรียนควรต้องรู้และสามารถทำได้ในระดับต่าง ๆ ของการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นปี ทำให้ผู้เรียนมองเห็นเป้าหมายชัดเจนว่าเขาต้องเรียนรู้อะไรให้ได้ เพื่ออะไร ครูก็มองเห็นโครงสร้าง ของการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลที่จะวัดและประเมินผู้เรียนได้ถูกต้อง ชัดเจนจริง ๆ พ่อแม่ ผู้ปกครองก็เข้าใจชัดเจนว่าลูกหลานของคนถูกความคาดหวังให้ต้องรู้และทำอะไรได้ผล ในระยะยาวในอนาคต สังคม หน่วยงานที่รับเด็กเข้าทำงาน ก็เข้าใจชัดเจนว่าเด็กแต่ละวัยได้รับการ คาดหวังให้รู้อะไร และทำอะไรได้⁹

การมีมาตรฐานยังนำไปสู่การปฏิบัติการศึกษาในบริบทอื่น ๆ เพื่อที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้น ดังเช่น จำเป็นที่จะต้องคัดเลือกครูที่มีคุณภาพเข้าสู่วิชาชีพครู การฝึกอบรมครูให้มีความสามารถในการสอน ครูจำเป็นต้องได้รับการประเมินอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ ต้องนำมาจัดสรร โดยเน้นที่ เป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การทดสอบต้องนำมาใช้เพื่อประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่เกิดจากการสังสมความรู้ต่าง ๆ มามากพอสมควร สามารถประเมินกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียน นำมาใช้ในการหาคำตอบในการทดสอบนั้นได้ คิดหาวิธีการเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จ ไปไม่ถึงเป้าหมาย และที่สุดโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาต้องให้พ่อแม่ ชุมชน เข้า มาช่วยช่วยเหลือปฏิบัติการศึกษาดูด้วย และร่วมรับผิดชอบต่อเด็กทุกคน เพื่อให้การปฏิรูปได้ผลจึง ต้องมีเป้าหมายร่วมกัน ทำงานปฏิบัติการศึกษาดูด้วย และร่วมรับผิดชอบต่อเด็กทุกคน เพื่อให้การ ปฏิรูปได้ผลจึงต้องมีเป้าหมายร่วมกัน ทำงานประสานกัน โดยกำหนดร่วมกันว่าเราคาดหวังที่จะ เห็นอะไร จากตัวเด็ก มาตรฐานจะเปรียบเสมือนแผนที่เส้นทางที่จะแนะนำแนวทางการปฏิรูป เหล่านี้ได้¹⁰

⁹ นาดยา ปิลันธนาพันธ์, จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2545), 2.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, 3.

เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนเช่น การจัดโต๊ะเก้าอี้ให้เรียบร้อย ความเป็นกันเองระหว่างนักเรียนกับครู หรือนักเรียนกับนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ บรรยากาศในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ถ้าบรรยากาศในชั้นเรียนดี จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์ ดังนั้นครูจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อช่วยนักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วย¹¹

จิตพิสัย (Affective Domain) การเรียนรู้ทางเจตคติที่พาดพิงถึงคุณลักษณะทางอารมณ์ของการเรียนรู้ เกี่ยวข้องกับว่านักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับเนื้อหา รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับตนเอง เป็นการพิจารณาความสนใจ ความซาบซึ้ง เจตศรัทธา ค่านิยม และคุณลักษณะของผู้เรียน

เมื่อเจตคติและความซาบซึ้งไม่สามารถที่จะวัดได้โดยตรง เจตคติและความซาบซึ้งจากความโน้มเอียงของบุคคลต่อพฤติกรรม ซึ่งบุคคลมีเจตคติทางบวก และพฤติกรรมซึ่งบุคคลมีเจตคติทางลบต่อบางสิ่งบางอย่าง¹²

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีหลักการสำคัญในการที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาในแต่ละสถานศึกษาให้สูงขึ้นและทัดเทียมกัน ไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะตั้งอยู่ ณ ที่ใด ซึ่งหลักการดังกล่าวว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติถือว่านโยบายหลักที่จะนำมากำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนั้น ความพยายามที่จะให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้มีคุณภาพทัดเทียมกันจึงเป็นปัญหาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นงานสำคัญส่วนหนึ่งของการบริหาร ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร¹³ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งในบัญญัติ 10 ประการตามนโยบายปฏิรูปโรงเรียน เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนความว่า “บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและปลูกฝัง

¹¹กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2539), 5.

¹²เรื่องเดียวกัน, 6.

¹³บุญช่วย จินดาพันธ์, การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ : หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู, 2536), 1.

เรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเพื่อพ่อแม่ มีความรักสามัคคี รวมทั้งการจัดการให้โรงเรียน มีความร่มรื่น มีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร้ฝุ่น ไร้มลภาวะ แนวทางการปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ มีจิตสำนึกในการที่จะพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้บริหาร ควรมีเวลาอยู่ประจำสถานศึกษา เพื่อดูแลการปฏิบัติงานภายในโรงเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2. มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติ โดยให้นักเรียน ได้ปฏิบัติจริง และปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเพื่อพ่อแม่ มีความรักสามัคคี รวมทั้ง การจัดให้โรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร้ฝุ่น ไร้มลภาวะ

3. เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีแผนผังเต็มรูปแบบ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้อง คอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนมีสนามกีฬาครบครัน โดยให้เหมาะสมกับ สภาพท้องถิ่น

4. มีอุปกรณ์การเรียนการสอนครบครัน โดยจัดซื้อในท้องตลาดที่เป็นธรรม ทั้งให้ เหมาะสมกับการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. มีบุคลากร ครูผู้สอนครบตามเกณฑ์ หากขาดแคลนครูให้ครูที่เกษียณอายุ หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยสอนและหรือให้มีระบบการศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียม

6. องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ หรือด้าน การบริหาร เช่น กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ การสอน ภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับประถมศึกษา การสอนวิชาชีพ การเกษตร การก่อสร้าง การไฟฟ้า เป็นต้น

7. มีการเก็บค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษา และจัด อุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครบครัน ทั้งนี้ให้ยกเว้นค่าเล่าเรียนสำหรับเด็กยากจน และจ่าย ค่าตอบแทน ให้นักเรียนในการพัฒนาหรือฝึกปฏิบัติ ฝึกอาชีพที่เกิดรายได้และเป็นประโยชน์ แก่โรงเรียน เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เป็นต้น

8. มีการส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากร เพื่อ สนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษา การจัดสวัสดิการให้กับครู เช่น การจัดที่พัก

9. ค่าตอบแทน ค่าล่วงเวลา ค่าสอนพิเศษ ค่าฝึกอบรม ตลอดจนการแก้ปัญหาหนี้สิน ของครู

10. มีการวัดและประเมินผลทางการศึกษาที่มุ่งเน้นผลผลิต คือ คุณภาพของนักเรียน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

11. เป็นโรงเรียนที่ผู้นำท้องถิ่น และผู้ปกครองทุกระดับทุกประเภทยอมรับว่าเป็น โรงเรียน¹⁴

สำหรับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมนับว่าเป็น สิ่งที่มีความสำคัญซึ่งสถานศึกษาต้องจัดให้มีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียนต่างๆ เพื่อให้ นักเรียนมีสถานที่ฝึกทักษะและความรู้ต่าง ๆ อันสามารถนำไปปฏิบัติได้¹⁵ การส่งเสริมการจัด สิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญเฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นการกระตุ้น ให้บุคคลเป้าหมายมองเห็นปัญหาที่แท้จริงและร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยการนำความรู้และความ ชำนาญที่ได้รับไปปฏิบัติและช่วยตนเอง เพื่อให้บุคคลเป้าหมายนั้นเปลี่ยนแปลงทัศนคติพฤติกรรม และทักษะ ตลอดจนนำไปปรับปรุงอาชีพและคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นตามความต้องการที่แท้จริงของ ตนเองและสังคม¹⁶

ดังนั้นการจัดสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมจะช่วยสร้างบรรยากาศในด้านการเรียนการสอน ให้แก่ผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นอย่างมาก จึงควรที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญยิ่ง¹⁷ ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องจัดให้มีการพร้อมเพื่อการใช้งานได้สะดวกเพียงพอกับความต้องการ และรองรับ การเพิ่มของจำนวนนักเรียน ตลอดจนมองถึงการขยายตัวของชุมชนในอนาคตด้วย ซึ่งถือเป็น หน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องพิจารณาถึงแนวโน้มหลาย ๆ ด้าน เช่น แนวโน้มด้านนโยบาย ความเจริญของบ้านเมือง สภาพความต้องการของสังคมและความต้องการของประชาชนใน ท้องถิ่น เพื่อผู้บริหารจะได้นำแนวโน้มทั้งหลายมาปรับปรุงให้เข้ากับแนวทางการบริหาร สิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องหรือพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาสืบไป โรงเรียนในฐานะเป็น

¹⁴สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, “คู่มือการฝึกอบรมการส่งเสริมการจัดสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยใช้กระบวนการ AIC,” 2534. (อัคราณา)

¹⁵ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การจัดและบริหารอาชีวศึกษา (กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2542), 163.

¹⁶วิจิตร ดิฉันทีก, การบริหารโรงเรียน (ม.ป.ท. : 2537), 99.

¹⁷สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, “คู่มือการฝึกอบรมการส่งเสริมการจัดสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยใช้กระบวนการ AIC,” 2534. (อัคราณา)

แหล่งวิทยาการความรู้ เป็นที่พึงของชุมชนจะต้องปรับปรุงทุกวิถีทางเพื่อให้เจริญรุดหน้าทันกับวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงการดำเนินงานตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมนั้น ปรากฏในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 มาตรฐานที่ 7 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้มีความสุขและประสบความสำเร็จ 6 เรื่อง สำหรับพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (affective domain) ของนักเรียน ซึ่งหมายถึงความสนใจ ความคิดเห็น ความรู้สึก ทำที่ความชอบ ไม่ชอบ การให้คุณค่า การรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถืออยู่ เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ภายในจิตใจของบุคคลยากแก่การอธิบาย พฤติกรรมด้านนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คุณลักษณะด้านจิตพิสัยนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ยังเป็นยิ่งในการพัฒนาและหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการมีบุคลิกภาพที่ดีงาม มีคุณลักษณะนิสัย มีการประพฤติตนเป็นที่รักของสังคม ในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนดังกล่าว จึงควรที่จะกำหนดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยไว้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน เช่น เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการจัด สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน เพื่อให้มีความรักและผูกพันกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน มีความตระหนักในคุณค่าของจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนและมีเจตคติที่ดีต่อจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน ให้สามารถใช้ประโยชน์ในการ จัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญและปัญหาของการการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน และพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้ความสำคัญกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา เพราะเชื่อว่าจะช่วยในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและวิจัย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ตามกรอบมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 มาตรฐานที่ 7 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้มีความสุขและประสบความสำเร็จ 6 เรื่อง ได้แก่ 1. การจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 2. การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ 3. การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงาน และสร้างสรรค์ผลงาน 4. การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล

5.การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชนและ 6. ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน¹⁸ สำหรับพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ทำการศึกษาตามแนวคิดของ แครธวอล บลูม และมาไซ (Krathwohl, Bloom and Masia) 5 ชั้น ซึ่งประกอบไปด้วย 1. การรับรู้ 2. การตอบสนอง 3. การเห็นคุณค่า 4. การจัดระบบ 5. การสร้างกิจนิสัย¹⁹ โดยมีขอบเขตการวิจัย ประชากร คือโรงเรียน ประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี

ทั้งนี้เพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียน การสอนของผู้บริหารและพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในจังหวัดราชบุรีให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ปัญหาการวิจัย

สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของนักเรียน ถ้าการจัด สิ่งแวดล้อม เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมแล้ว ก็จะช่วยเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจช่วยให้ โรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าอยู่ และที่สำคัญคือเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็กที่จะได้นำไปเป็น แบบอย่างในชีวิตประจำวัน แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่ดี ก็อาจก่อให้เกิด อุบัติเหตุได้ง่ายหรือไม่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้อันดีของเด็ก และการที่นักเรียนได้เรียนรู้ไป ฉะนั้น การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้ถูกสุขลักษณะ จึงมีความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องจัดให้มีขึ้นและ ดำรงรักษาไว้ให้อยู่ในสภาพดีตลอดไป และสภาพแวดล้อมที่ดีนั้น ย่อมมีผลต่อการเรียนรู้ของ นักเรียนด้วย กล่าวคือ มีการเรียนรู้ได้ดีมากขึ้นกว่าปกติ การจัดบรรยากาศที่ประทับใจให้เด็ก เกิดความรู้สึกและซาบซึ้ง การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด สวยงาม การแทรกคุณธรรมในกิจกรรม ต่าง ๆ วิชสอนโดยอ้อมที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา เป็นวิธีการที่ถูกต้องในการปลูกฝังให้ นักเรียนมีระเบียบวินัย รับผิดชอบรู้หน้าที่ เสียสละ ซื่อสัตย์และเข้าใจแก่นแท้ของธรรมชาติ

โรงเรียนนับว่าเป็นสังคมย่อย ๆ สังคมหนึ่ง เด็กนักเรียนจะต้องใช้ชีวิตอยู่ในช่วงแรก ของชีวิต ทำให้โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านแห่งที่สองของนักเรียนและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แล้วว่า โรงเรียนเป็นสถานที่อบรมบ่มนิสัยนักเรียน ให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพลเมืองที่มี คุณภาพของสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีการส่งเสริม

¹⁸สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประกันคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), 50.

¹⁹D.R. Krathwohl, B.S. Bloom, and B.B. Masia, **Taxonomy of Education Objectives. Handbook : Affective Domain** (New York : David McKay Co, Inc, 1973), 37.

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาสำคัญที่ได้รับการพิจารณาเพื่อนำไปสู่การวิจัย “การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี” บางโรงเรียนมีคุณภาพ การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนน้อย กระบวนการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอดีตและปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนการสอน โรงเรียนยังขาดระบบการจัดการที่ดี ทำให้สภาพแวดล้อมโดยรวมยังไม่ดีหรือดีแต่ยังไม่น่าพอใจ น่าจะพัฒนาต่อไปได้อีกส่วนด้านจิตพิสัยจะได้ตระหนักถึงด้านต่างๆของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เมื่อนำการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนมาสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนมาทดลองใช้ในโรงเรียน ทำให้ลักษณะการปรับปรุงและแก้ไข ในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นมีความยั่งยืน และต่อเนื่อง โครงการต่างๆ จะสำเร็จมากขึ้นและเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อทราบระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดราชบุรี

ข้อคำถามการวิจัย

1. ระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดราชบุรี เป็นอย่างไร
2. ระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดราชบุรี เป็นอย่างไร
3. การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดราชบุรี หรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

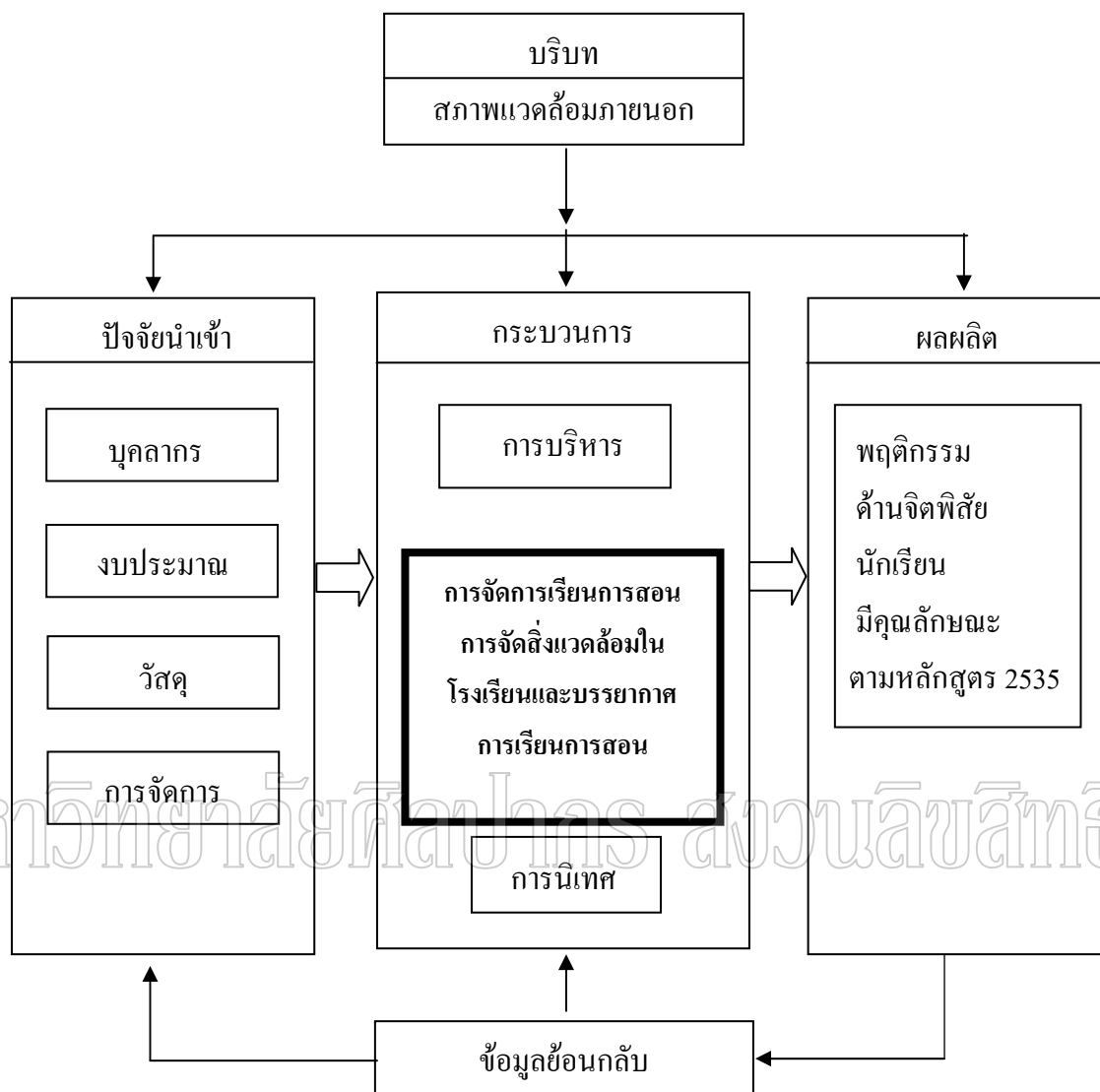
กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบความคิดตามมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 มาตรฐานที่ 7 การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นองค์กรทางราชการ มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนของชาติ มาตรฐานโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งบรรยากาศของการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของเด็กประถมศึกษา โดยมีลักษณะการจัดการเชิงระบบ โรงเรียนทุกแห่งไม่ว่าจะมีขนาดใดก็ตามก็มีลักษณะเชิงระบบทั้งสิ้นเช่นเดียวกับระบบอื่น ๆ²⁰

ปัจจัยในการบริหารที่เป็นพื้นฐานประกอบไปด้วย คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และวิธีการจัดการงาน (method) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า 4 M'S อย่างไรก็ตามการจัดการระบบโดยตัวปัจจัยนำเข้า (input) จากระบบ 4 M'S และนำกระบวนการ (Process) โดยการใช้กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศ และกระบวนการอื่นๆ เป็นกระบวนการโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนเข้ามาเกี่ยวข้อง แล้วนำไปสู่การเป็นผลผลิต (Output) คือ พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของเด็กประถมศึกษา มาเป็นกรอบแนวคิดเป็นทฤษฎีสำหรับการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยด้านการเรียนการสอน และพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ดังแผนภูมิที่ 1 ในหน้าต่อไป

²⁰มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536), 161.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Kahn, **The Social Psychology of Organization**, 2nd ed. (New York : John Wiley and Son, 1978), 20.

: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **การประกันคุณภาพการศึกษา** (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), 50.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะมาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยนำกรอบแนวความคิดตามมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 มาตรฐานที่ 7 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ 6 เรื่อง ได้แก่ 1. การจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 2. การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ 3. การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงาน และสร้างสรรค์ผลงาน 4. การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล 5. การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน และ 6. ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอนมาเป็นตัวแปรในการวิจัย

สำหรับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน ผู้วิจัยนำแนวคิดด้านจิตพิสัยของ แครทวอลบลูม และมาไซ (Krathwohl, Bloom and Masia) 5 ชั้น มาเป็นตัวแปรวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย 1. การรับรู้ 2. การตอบสนอง 3. การเห็นคุณค่า 4. การจัดระบบ 5. การสร้างกิจนิสัย ดังแผนภูมิที่ 2

การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอน (X_{tot})	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน (Y_{tot})
1. การจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (X_1) 2. การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน (X_2) 3. การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ ผลงาน (X_3) 4. การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น จากผู้รู้และแหล่งข้อมูล (X_4) 5. การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน (X_5) 6. ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน (X_6)	1. การรับรู้ (Y_1) 2. การตอบสนอง (Y_2) 3. การเห็นคุณค่า (Y_3) 4. การจัดระบบ (Y_4) 5. การสร้างกิจนิสัย (Y_5)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตการวิจัย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประกันคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), 50.

: D.R. Krathwohl, B.S. Bloom, and B.B. Masia, **Taxonomy of Education Objectives.**

Handbook 2 : Affective Domain (New York : David McKay Co, Inc, 1973), 37.

ข้อตกลงเบื้องต้น

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูลและการตีความที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงไว้ในเบื้องต้น ดังนี้

1. การตอบคำถามหรือการให้ข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูล ถือว่าเป็นอิสระต่อกัน แต่ถ้าเป็นข้อมูลที่ต้องพึ่งพากัน ให้ถือว่าเป็นความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่ม
2. การให้ข้อมูลจากบุคลากรในสถานศึกษา ในเวลาต่างกันภายในช่วงเวลาการวิจัยถือว่าไม่มีผลกระทบต่อผลการวิจัย
3. ในการวิจัยครั้งนี้ โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดราชบุรี มีสถานภาพและปัจจัยต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดราชบุรี ซึ่งแม้ว่าผู้วิจัยจะได้พิจารณาหรือเตรียมการในเรื่องต่าง ๆ อย่างรอบคอบแล้วก็ตาม แต่ก็อาจปรากฏความไม่สมบูรณ์ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของตัวแปรแทรกซ้อนที่ไม่สามารถแก้ไขให้หมดสิ้นไปได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน ที่เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ ได้แก่ การดำเนินงาน 6 ด้าน คือ

1. การจัดสภาพต่างๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
2. การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ
3. การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงาน และสร้างสรรค์ผลงาน
4. การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล
5. การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน และ
6. ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน

พฤติกรรมด้านจิตพิสัย หมายถึง การแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นความคิด ความเชื่อ การกระทำของบุคคล หลักการ วัตถุประสงค์ของและอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม กระบวนการ และวิชาการต่างๆ ได้แก่ 1. การรับรู้ 2. การตอบสนอง 3. การเห็นคุณค่า 4. การจัดระบบ 5. การสร้างกิจนิสัย

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยจัดเนื้อหาสาระประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้ การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน พฤติกรรมด้านจิตพิสัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน

วิกฤตการณ์ทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั่วโลก เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้บริหารประเทศและประชาชนหันมาให้ความสนใจ และให้ความสำคัญในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นตลอดเวลา การทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์เราได้หลายอย่างการที่มนุษย์นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จนกระทั่งปริมาณลดลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการเพิ่มประชากรในส่วนต่าง ๆ ของโลกเป็นตัวเร่งให้ทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยลงไปอีก การใช้ทรัพยากรธรรมชาติจึงควรอยู่ภายใต้ขีดจำกัดเพื่อป้องกันมิให้ขาดแคลน และในขณะเดียวกันการปล่อยของเสียจากกิจกรรมต่าง ๆ ต้องระมัดระวังมิให้เกิดขีดความสามารถในการรับของเสียของธรรมชาติด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาก่อให้เกิดแนวความคิดเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเสมอ โดยใช้หลักความจริงที่ว่า การพัฒนาจะต่อเนื่องและยั่งยืนจะต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสนับสนุนอยู่เสมอ หากปัจจัยเหล่านี้เสื่อมโทรมก็จะเกิดผลกระทบต่อการพัฒนา จึงมีแนวความคิดในการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยการจัดใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม เพื่อให้มีสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพสำหรับสนองความต้องการของมนุษย์ได้ยาวนานที่สุด นอกจากนี้การประเมินสภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ยังมีประโยชน์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพสำหรับ

การดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี นักวางแผนจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ สาขา มาร่วมกันให้ความเห็น¹

ความหมายของการจัดการสิ่งแวดล้อม

การจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้
การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้การกระทำของมนุษย์ในการเปลี่ยนแปลง คุณภาพสภาวะแวดล้อมทางกายภาพของมนุษย์เอง อันได้แก่ คุณภาพของอากาศ น้ำ และ องค์ประกอบอื่น ๆ ของโลก

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการกระจายทรัพยากรที่สำคัญทั้งที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อสนองความพอใจในการนำสิ่งแวดล้อมไปใช้อย่างเหมาะสม ในการเป็นปัจจัยหลักและปัจจัยรองในอนาคต

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การพิจารณาตรวจสอบทรัพยากรในพื้นที่อย่างดี แล้ว ตัดสินใจว่าจะทำอะไรที่เราต้องการ โดยมีให้เกิดอันตรายมากจนทำให้สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่ ต้องเสียไป

จากความหมายของการจัดการสิ่งแวดล้อม มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์
2. การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ต้องมีการวางแผนการใช้ที่ดี และเหมาะสม
3. การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ต้องมีผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม น้อยที่สุด
4. การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ต้องยึดหลักการอนุรักษ์เสมอ²

ความจำเป็นของการจัดการสิ่งแวดล้อม

การจัดการสิ่งแวดล้อมในส่วนของงานของรัฐบาล อาจเรียกว่าการบริหารสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการจัดการสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันจึงเป็นไปตามนโยบายสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีนโยบาย และมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นแนวทาง และถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการจัดการ สิ่งแวดล้อม ความจำเป็นในการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นสิ่งที่ไม่หลีกเลี่ยง ไม่ได้ โดยหลักความเป็นจริงแล้วทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทเป็นสิ่งที่มียุค แต่กำหนดเป็น

¹กนก จันทร์ทอง, สิ่งแวดล้อมศึกษา : ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม (ปัตตานี : คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2538), 49.

²เรื่องเดียวกัน, 100.

ตัวเงินได้ยาก มนุษย์บางพวกจึงมักคิดว่าสิ่งที่ได้มาจากธรรมชาติเป็นสิ่งที่ได้เปล่า เมื่อใช้หมดแล้ว จึงค่อยไปแสวงหาที่อื่นหรือหาสิ่งอื่นมาทดแทน การใช้สิ่งแวดล้อมอย่างฟุ่มเฟือยจึงเป็นสิ่งที่เห็นกันได้เสมอ แต่ผู้ที่เสียหายหรือได้รับความเดือดร้อนมักจะไม่ใช่ผู้ที่ก่อเหตุ

เนื่องจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรอันมีค่าของชาติ รัฐบาลจึงยื่นมือเข้ามาแก้ไข วางแผน และหามาตรการในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยชักจูงให้ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนร่วมมือกัน ในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้³

หลักการที่นำมาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม

หลักการสำคัญที่ควรยึดถือในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้บรรลุเป้าหมาย จะขึ้นอยู่กับหลักความจริงที่ควรนำมาปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. สสารย่อมไม่สูญหายไปจากโลก แต่อาจเปลี่ยนจากรูปหนึ่งไปเป็นอีกรูปหนึ่งได้
2. สิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งทรัพยากรและเป็นแหล่งรองรับของเสีย
3. สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ไม่ว่าเราจะใช้สิ่งแวดล้อมในลักษณะใดก็ตาม
4. กฎของอุปสงค์และอุปทาน (Demand and Supply)⁴

การจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

การจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยกำหนดไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยมีการวางแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งแผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ซึ่งจัดทำโดยรัฐมนตรีกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกอบไปด้วยแผนงานและแนวทางการดำเนินงานในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การจัดการคุณภาพ อากาศ น้ำ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่น ๆ
2. การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
3. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม

³ กนก จันทร์ทอง, สิ่งแวดล้อมศึกษา : ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม (ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2538), 101.

⁴ เรื่องเดียวกัน, 101.

4. การประมาณการเงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินกองทุนที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

5. การจัดองค์กรและระเบียบการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ ประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และระหว่างส่วนราชการกับเอกชน รวมทั้งการกำหนดอัตราค่าจ้างพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

6. การตรากฎหมายและออกข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

7. การตรวจสอบ ติดตาม และวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง⁵

ความหมายของสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไว้ว่า "สิ่งแวดล้อม" หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น⁶

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา อาจเป็นสิ่งมีชีวิต ไม่มีชีวิต เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมมีประโยชน์ หรือไม่มีประโยชน์ต่อมนุษย์ก็ได้ ไนโบล์ และดูดี (Nobile and Dudy) กล่าวว่า "สิ่งแวดล้อมเป็นผลรวมของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบด้าน สภาวะการณ์หรือโดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลซึ่งจะมีผลต่อการคงอยู่หรือการพัฒนาของมนุษย์หรือธรรมชาติ"⁸

⁵กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย, 2536), 102-103.

⁶อำนาจ เจริญศิลป์, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ : โอ เอส พรินติ้ง เฮาส์, 2543), 380.

⁷สุพรรณิ มีเทศก์, คู่มือบริหารโรงเรียน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538), 48.

⁸Nobile and Dudy J (ed), **The Complete Ecology Fact Book Garden City** (NY : Doubleday & Company Inc., 1972), 154.

กูด (Good) ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง "วัตถุทุกชนิดและสถานการณ์ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคคล"⁹

ตามนิยามที่ให้ไว้ในสารานุกรมอเมริกัน สิ่งแวดล้อม หมายถึง "สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพืช สัตว์ และมนุษย์ ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนระหว่างสสารและพลังงานกับสิ่งแวดล้อม โครงสร้างและกิจกรรมของสิ่งมีชีวิตเป็นผลมาจากการกระทำร่วมกันระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่อาหาร แสงแดด น้ำ ความร้อน เป็นต้น

ตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษของเว็บสเตอร์ (Webster) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อมคือ "สภาวะการล้อมรอบด้าน อิทธิพลหรืออำนาจต่าง ๆ ซึ่งจะมีอิทธิพล หรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สภาวะภูมิอากาศอันซับซ้อนทั้งหมด การปรับตัว ปัจจัยทางชีวภาพอันจะมีผลต่อการดำรงชีวิตอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตหรือระบบนิเวศน์ต่าง ๆ" หรืออีกนัยหนึ่งหมายถึง "ผลรวมของภาวะทางสังคม วัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งหมายถึง เผ่าพันธุ์ กฎหมาย ภาษา เชื้อชาติ เศรษฐกิจและการรวมกลุ่มทางการเมือง"¹⁰

จากความหมายของคำว่า "สิ่งแวดล้อม" นักวิชาการทั้งหลายได้นิยามไว้นั้นมีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกับความหมายที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้นิยามไว้ กล่าวคือ¹¹

สิ่งแวดล้อมคือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม (วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกันเป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ¹²

บทบาทของสถานศึกษาต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสิ่งแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่าง

⁹Carter V. Good, **Dictionary of Education** (New York : McGraw - Hill Book Co., 1959), 214.

¹⁰Bernard S. Cayne, "Environment," In **Encyclopedia Americana** 10 (1975) : 480.

¹¹Webster 3rd, "New International Dictionary." (Chicago : **Encyclopedia Press.** 1976), 760.

¹²สำนักงาน, คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, **ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม** (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.,2524), 9.

ต่อเนื่องตลอดชีวิต และบทบาทของสถานศึกษาต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ต้องทำสถานศึกษาให้ดูเป็นระเบียบ สวยงาม ทั้งที่เป็นอาคารเรียน โรงอาหาร ห้องน้ำ โรงฝึกงาน ถนนทางเท้าที่จอดรถ ที่ทิ้งขยะ รางระบายน้ำ ให้เหมาะกับการใช้สอย รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมธรรมชาติให้แก่สถานศึกษาเท่าที่มีโอกาสเป็นไปได้ เช่น การจัดสวนหย่อม ปลูกหญ้า ต้นไม้ให้ร่มเงา ไม้ดอกไม้ประดับ การจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าวก่อให้เกิดความรักผูกพันต่อสถานศึกษาและช่วยสร้างลักษณะนิสัยแก่ผู้เรียนด้วย การจัดสิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อความเป็นและการเรียนรู้ ของผู้เรียนในการที่จะดำรงตนให้มีความสุขในสังคม ซึ่งสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาที่สามารถมีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนได้¹³

การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน

สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนที่ทำให้เด็กพอใจ และสนใจต่อการเรียนจะสามารถทำให้เด็กมีความรู้ มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียนต่อการเรียนได้เป็นอย่างดีทางหนึ่ง และจะช่วยพัฒนาความสำเร็จในการเรียนเพิ่มขึ้น สำหรับบรรยากาศการเรียนการสอน ในที่นี้หมายถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน^๑ และอิทธิพลของครูผู้สอนก็มีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาบุคลิกภาพ^๔ ของเด็ก^{๑๔}

ความหมายของการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน เพื่อช่วยเสริมให้บรรยากาศการเรียนเป็นที่น่าสนใจและจูงใจให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน นอกจากนั้นยังช่วยแก้ปัญหาในการปกครองชั้น และแก้ปัญหาเรื่องวินัยได้อีกด้วย

¹³ วินัย วีระพัฒนานนท์, สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (กรุงเทพฯ : บริษัทส่องสยาม จำกัด 2537), 136-137.

¹⁴ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ , คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539), 8.

จุดมุ่งหมายของการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

ก่อนที่จะกล่าวถึงการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียนแต่ละประเภทควรจะได้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายในการจัดเป็นอย่างดี ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของนักเรียน
2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้
3. เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
4. เพื่อให้การสอนของครูบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
5. เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนเช่น การจัดโต๊ะเก้าอี้ให้เรียบร้อย ความเป็นกันเองระหว่างนักเรียนกับครู หรือนักเรียนกับนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ บรรยากาศในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ถ้าบรรยากาศในชั้นเรียนดี จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์ ดังนั้นครูจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วย¹⁵

แนวทางการบริหารจัดการ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น จะบังเกิดผลต่อการเรียนรู้ของเด็กไว้สูงสุด โรงเรียนจะต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพดังนี้

1. กำหนดนโยบายของโรงเรียน เรื่องการจัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ให้ชัดเจน
2. สร้างความเข้าใจให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าในระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน
3. สำรวจสภาพปัจจุบัน และปัญหาของโรงเรียน เพื่อกำหนดเป็นแผนงานโครงการ และแผนปฏิบัติงาน
4. ดำเนินการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ตามแนวทางและแผนงานที่กำหนด
5. แสวงหาความช่วยเหลือจากหน่วยงานในชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

¹⁵ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2539), 26.

6. นิเทศ กำกับ ติดตาม สนับสนุน ส่งเสริม และสร้างขวัญกำลังใจ แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

7. สร้างสรรค์งาน/กิจกรรมด้านอื่น ๆ

8. ประชาสัมพันธ์แนวคิด และผลงานให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ

9. ประเมินผลการดำเนินงาน รายงานผลการปฏิบัติและเผยแพร่ผลงานดีเด่น¹⁶

อิทธิพลของบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่อสถานะการเรียนรู้

มนุษย์มีกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยธรรมชาติ เพื่อเป็นกลไกที่จะช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถและความรู้สึคนึกคิดให้เกิดการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การศึกษาเล่าเรียน และการคิดใคร่ครวญที่เกิดขึ้นภายในตนเอง แต่โดยทั่วไปมักจะถือว่า การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนมีอิทธิพลยิ่งต่อการวางพื้นฐานการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน

กระบวนการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนที่พึงประสงค์จะต้องมีการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้สนับสนุนผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาตามศักยภาพมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายจากปัญหาจริง ประสบการณ์จริงตามธรรมชาติเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆที่ได้ศึกษาเล่าเรียนการปฏิบัติจริงในชีวิตจึงจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดใคร่ครวญได้ศึกษาแสวงหาความรู้ความจริงด้วยตนเองได้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างฉลาดรวมทั้งได้ทำงานกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและพร้อมจะทำประโยชน์ให้สังคม

การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งในบัญญัติ 10 ประการตามนโยบายปฏิรูปโรงเรียนเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ดังนี้

“2. มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุขมุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเพื่อพ่อแม่ มีความรักสามัคคีรวมทั้งการจัดให้โรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร่นา ไร่ ผลไม้”

¹⁶ สุพล วังสินธุ์, “บรรยากาศชั้นเรียน,” สารพัฒนาหลักสูตร อันดับที...../..... (เม.ย. - มิ.ย. 2534).

จากแนวนโยบายดังกล่าวจะเห็นว่ามุ่งเน้นที่การใช้ประโยชน์ของพื้นที่และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนของผู้เรียน¹⁷

“บรรยากาศในชั้นเรียน” เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง บรรยากาศการเรียนที่ดีจะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนเต็มความสามารถ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน จะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ มีผลการวิจัยที่บ่งชี้ว่าบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในบ้าน มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรักความผูกพันระหว่างพ่อ แม่ ลูก จะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างสูงเช่นกัน ดังนั้นหากจะให้บรรยากาศการเรียนรู้อีกมีความต่อเนื่องเชื่อมโยง อาจจะต้องมีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองด้วย เนื่องจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครองเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาเจตคติ สุขนิสัย และพฤติกรรมต่างๆของบุตร

การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน

แนวทางการจัดบรรยากาศ

การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนนั้นมีความหมายมากขึ้น บรรยากาศที่ดีจะช่วยส่งเสริมความสนใจและตั้งใจเรียนทำให้สุขภาพจิตดี เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการทำกิจกรรมให้สำเร็จด้วยดี ในการจัดการเรียนการสอนครูต้องคำนึงถึงธรรมชาติของการเรียนรู้คือ ความต้องการของผู้เรียน สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความสนใจ การตอบสนอง และการได้รับรางวัล นั่นคือต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก ให้นักเรียนเป็นตัวเอกในการเรียน มีครูเป็นผู้ช่วยสร้างบรรยากาศในขณะที่เรียนให้สนุกให้เด็กรู้สึกว่าการเรียนเป็นเรื่องง่ายทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งมีแนวทางการจัดดังนี้

1. ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียนด้วยกันในการเรียนการสอน ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอภิปราย ชักถาม ร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ และครูควรมีบทบาทสำคัญที่เป็นตัวเชื่อมให้นักเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย เช่น ให้นักเรียนช่วยเพิ่มเติมคำตอบจากคำตอบของเพื่อนที่ตอบแล้ว เป็นต้น การที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทั้งกับครูและกับเพื่อนด้วยกัน จะทำให้บรรยากาศแห่งความเป็นมิตรเกิดขึ้นในชั้นเรียน

¹⁷ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2539), 1.

2. ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และเน้นกิจกรรมกลุ่ม การเรียนรู้ของเด็กแตกต่างกัน ดังนั้นครูจึงควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย วิธีการสอนเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างดี วิธีการสอนต่างๆ ที่นำมาใช้ควรเน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และกระตุ้นให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ และสร้างความรู้ได้เอง จนตกผลึกเป็นความรู้และลักษณะนิสัยของผู้เรียน และเป็นแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

การทำกิจกรรมกลุ่ม (cooperative groups) เป็นรูปแบบการเรียนที่เน้นความร่วมมือ ร่วมแรงกันระหว่างสมาชิกกลุ่มทุกคน ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นตรงต่อความร่วมมือและความสามารถของสมาชิกกลุ่มทุกคน สมาชิกแต่ละคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา และเนื้อหาที่ร่วมกันทำ ซึ่งนักเรียนจะรู้สึกว่าการทำงานนั้นง่ายขึ้นและใช้เวลาน้อยกว่าโอกาสประสบความสำเร็จมีสูงขึ้น เนื่องจากช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และยังทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนแน่นแฟ้นขึ้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกมาทางความคิดได้อย่างเต็มที่¹⁸

การจัดการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดและดำเนินการเรียนการสอนจะดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพก็ด้วยการวางแผนการบริหารงานด้วยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูอาจารย์ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ¹⁹ การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ครูนำเอาหลักสูตรไปใช้ โดยแปลงหลักสูตรให้เป็นการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายและหลักการที่วางไว้ในหลักสูตร การสอนจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งในอันที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะการเรียนการสอนเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเทคนิค บรรยากาศ และองค์ประกอบทั้งหลายทั้งหลายที่มาช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ที่สุด การสอนของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ได้มีคุณสมบัติและทัศนคติตามที่ผู้สร้างหลักสูตรมุ่งหวังไว้

ความหมายของการเรียนการสอน

งานการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้เด็กมีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่ต้องการ เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็กได้ปฏิบัติมากที่สุด การเรียนการสอน

¹⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, “คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน,” (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2539), 16.

¹⁹ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2535), 183.

จึงเป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมกันปฏิบัติ แยกเป็นสองส่วน คือ การเรียนเป็นกิจกรรมที่นักเรียนทำการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูทำ ในทางปฏิบัติแล้วกิจกรรมทั้งสองอย่างได้ทำไปพร้อม ๆ กันจึงเรียกรวมกันว่าการเรียนการสอน²⁰

เอกชัย กี่สุขพันธ์ กล่าวว่า งานการเรียนการสอนเป็นกระบวนการในการนำหลักสูตรไปใช้ หรือแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำแผนการสอน คู่มือครูแบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ ตลอดจนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดตารางเรียน การจัดห้องสมุดและการจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอกับความต้องการ²¹ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า การสอนคือ ความพยายามของคนหนึ่งหรือหลายคนที่จะจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนเกิดเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้แก้ปัญหาชีวิตและปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและดำรงตนอยู่ได้อย่างมีความสุข หลักการสอนที่สำคัญคือ สอนให้เรียน โดยการทดลอง ค้นคว้าแก้ปัญหาด้วยตนเองและสอนในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตของผู้เรียนโดยสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนเป็นภาระที่สำคัญที่สุดของโรงเรียนหรือกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของกิจกรรมทั้งหมดที่จัดให้มีขึ้นในโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดเตรียมและอำนวยความสะดวกให้การเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและเรียบร้อย และสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของการศึกษา

ขอบข่ายของงานการเรียนการสอน

ขอบข่ายของงานการเรียนการสอนมีรายละเอียดดังนี้ 1) การจัดประมวลการสอน (syllabus) หลักสูตร ได้แก่ กำหนดรายวิชาเอาไว้จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการ โดยความร่วมมือของฝ่ายวิชาการ และครูอาจารย์ในการจัด ทำประมวลการสอนเป็นรายวิชา ซึ่งในบางสถานศึกษาจะเรียกประมวลการสอนว่าโครงการสอน การจัดทำประมวลการสอนจะเริ่มจากการวางแผนระยะสั้นเป็นสัปดาห์ตามความเหมาะสมของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนการเรียน

²⁰ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ศูนย์วิชาการกับการพัฒนาคุณภาพ การประถมศึกษา, เล่มที่ 1, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2530), 1.

²¹ เอกชัย กี่สุขพันธ์, หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : องค์กรศิลป การพิมพ์, 2537), 88.

สถานศึกษาต้องจัดทำแผนการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนได้ตามถนัด ตามความสนใจและความสามารถแผนการเรียนนี้ เป็นการกำหนดรายวิชาให้เรียนมีวิชาบังคับ วิชาเลือกเสรีอย่างมีจุดหมาย การจัดแผนการเรียนนี้สถานศึกษาแต่ละแห่งจะแตกต่างกันไปตามสภาพความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนครูอาจารย์ ในสถานศึกษานั้น

3) การจัดตารางสอน หมายถึง ตารางกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในหนึ่งสัปดาห์ โดยกำหนดกิจกรรมต่างให้สัมพันธ์กับเวลา และพัฒนาการของเด็ก 4) การจัดชั้นเรียน เป็นการจัดแบ่งนักเรียนเข้าชั้นเรียนโดยอาจแบ่งได้หลายวิธีการ ได้แก่ การจัดกลุ่มตามความรู้ ความสามารถของนักเรียน การจัดแบ่งตามรายชื่อ จัดตามวิชาที่เป็นความสามารถพิเศษที่นักเรียน ได้ลงทะเบียนและจัดแบบผสมผสาน 5) การจัดครูอาจารย์เข้าสอน เป็นการจัดครูเป็นทั้งพี่เลี้ยงและ ผู้คอยแนะแนวทางที่ถูกที่ควรให้แก่เด็ก ครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และเป็นนักปกครองที่ดี สิ่งที่ควรคำนึงในการจัดคือ ภาระงานของครูที่สถานศึกษามอบหมายให้รับผิดชอบ เช่น งานธุรการ งานเป็นกรรมการเฉพาะกิจและงานอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องพิจารณาจัดแบ่งงานให้สมดุลกัน 6) การสอน ช่อมเสริม หมายถึง การสอนกรณีพิเศษที่นอกเหนือจากการสอนตามแบบแผนปกติ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน มี 4 ลักษณะ คือ การสอนช่อมเสริมก่อนการเรียนการสอน ช่อมเสริมรายวิชาเพื่อสอบแก้ตัว และการสอนช่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ฉลาดหรือเรียนรู้ได้เร็ว 7) การเลือกตำราเรียน หมายถึง การเลือกตำราเรียนหรือแบบเรียนสำหรับใช้เป็นอุปกรณ์การสอน ทั้งที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ และหนังสืออ่านประกอบ 8) จัดทำคู่มือครูในงานวิชาการ เป็นเครื่องมือช่วยครูอาจารย์ที่จะได้แนวทางการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น 9) การจัดทำคู่มือนักเรียน นักศึกษา เป็นการจัดทำเอกสารเพื่อแจกนักเรียน นักศึกษา เป็นแนวทางให้นักเรียนได้เข้าใจถึงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา 10) การจัดห้องศูนย์ควบคุม การเรียนการสอนทางวิชาการ เป็นการจัดห้องที่เน้นศูนย์กลางเกี่ยวกับข่าวสารและสารสนเทศของงานวิชาการในสถานศึกษา โดยเฉพาะเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอน²²

การวางแผนการเรียนการสอนอย่างมีระบบ

การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างถูกต้อง สะดวกรวดเร็ว และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ชาญชัย อาจินสมาจาร กล่าวว่า การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน 7 ประการดังนี้ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่จะช่วยให้นักเรียน

²² ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2535),

ประสบผลสำเร็จและบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน 3) การเลือกวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดหมายด้านความรู้และรายละเอียด จุดหมายด้านเจตคติ ความซาบซึ้ง และจุดมุ่งหมายด้านทักษะและการปฏิบัติงาน 4) การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบ และกิจกรรมสำหรับบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน) การคำนึงถึงวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงความสามารถทางสติปัญญาและพื้นความรู้เดิมของนักเรียน จำนวนและความหลากหลายของจุดหมายของการเรียนที่จะให้สัมฤทธิ์ผล ความเหมาะสมที่เกี่ยวกับประเภทของสื่อหรือกิจกรรมการผลิตสื่อ โดยเฉพาะประสบการณ์การเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่เดิม 6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนดำเนินไปด้วยราบรื่นได้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนที่ดี การทำงานเป็นทีม การจัดการและสนับสนุนทางการเงิน และ 7) ประเมินผลและการปรับปรุงแผนเป็นกระบวนการที่ใช้อยู่อย่างต่อเนื่องในวิธีการจัดระบบการศึกษา เมื่อการเรียนการสอนได้เสร็จสมบูรณ์แล้ว การประเมินผลก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้²³

แนวดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดแนวดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตรดังต่อไปนี้ 1) จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม 2) จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพชีวิตของผู้เรียนและให้โอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ 3) จัดการเรียนการสอนให้สัมพันธ์เชื่อมโยงหรือบูรณาการทั้งภายในกลุ่มประสบการณ์และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด 4) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ และกระบวนการกลุ่ม 5) จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงให้มากที่สุด และเน้นให้เกิดความคิดรวบยอด ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ 6) จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 7) ให้สอดคล้องการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ 8) ในการเสริมสร้างค่านิยม ระบุไว้ในจุดหมายต้องปลูกค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ซื่อสัตย์

²³ ชาญชัย อาจินสมาจาร, “การวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ,” วิทยจารย์ 83, 6 (กรกฎาคม 2533): 34-38.

ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย และ 9) จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปฏิบัติจริงของผู้เรียน²⁴

มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา

การพัฒนาองค์การทุกประการให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในสภาวะการณ์ของโลกปัจจุบันที่ตัดสินประสิทธิภาพขององค์การด้วยคุณภาพหนึ่ง นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมาองค์การต่างๆ ได้มีการเล็งเห็นถึงประโยชน์ของมาตรฐานการศึกษาในการที่จะนำไปใช้เป็นมาตรการสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาให้ผลผลิตของการศึกษามีคุณภาพ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ มีการนำมาตรฐานการศึกษามาใช้เพื่อประโยชน์ในการกำหนดบทบาทหน้าที่และตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปฏิบัติงานในพื้นที่ทั่วประเทศ มีสภาพแตกต่างกันในปัจจุบันพื้นฐานของโรงเรียน มีสภาพสังคม วัฒนธรรมประเพณี และสภาพเศรษฐกิจของชุมชนแตกต่างกัน จึงทำให้คุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนมีลักษณะแตกต่างกันทั้งในด้านประสิทธิภาพขององค์การ การจัดการ และผลผลิตทางการศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหา จึงได้กำหนดมาตรฐานโรงเรียนขึ้นมีลักษณะเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่เกิดในเชิงระบบ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับใช้เป็นแนวทางในการบริหารการดำเนินงานการประเมินผล และให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ²⁵

ความหมายของมาตรฐาน

การที่จะให้สถานศึกษาต่าง ๆ จัดการศึกษาให้ได้ผลผลิตตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมีคุณภาพใกล้เคียงกันนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาของผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการศึกษา เพื่อที่จะให้สถานศึกษาต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการบริหารการศึกษา ให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งคำว่ามาตรฐานได้มีผู้ให้

²⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง, พ.ศ. 2533) (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534), 8.

²⁵ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539), 7.

ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า มาตรฐาน หมายถึง สิ่งที่ดีเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด

เสนอ ภิรมย์จิตผ่อง ให้ความหมายของมาตรฐานไว้ว่า หมายถึง สภาพที่พึงปรารถนา หรือสภาพที่ควรจะเป็นของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรืออาจจะเรียกว่าเป็นสภาพในอุดมคติแต่เป็นไปได้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้นิยามของมาตรฐานว่า มาตรฐาน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ซึ่งระบุถึงสภาพปัจจัยหรือวิธีการดำเนินงานและคุณภาพขั้นต่ำที่ต้องการให้เกิดขึ้นทุกโรงเรียน²⁶

กรมวิชาการ ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาว่า หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษา ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คน อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยี จำเป็นต้องมีต้องใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ

3. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง ระบบ วิธีการ และเทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ²⁶

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของมาตรฐานในมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าหมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งระบุถึงสภาพปัจจัยวิธีการดำเนินงานหรือสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพและต้องการให้เกิดขึ้นทุกโรงเรียน²⁷

จากความหมายของมาตรฐานข้างต้นพอสรุปได้ว่า มาตรฐาน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งแสดงถึงสภาพปัจจัย วิธีการดำเนินงาน และสภาพผลผลิตที่โรงเรียนควรดำเนินการเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพตามต้องการ

ในส่วนของตัวบ่งชี้ได้มีผู้แสดงทัศนะไว้หลายท่านด้วยกัน อาทิ

²⁶ กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ, แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ : โครงการประกันคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540), 4.

²⁷ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา, เล่มที่ 2 : มาตรฐานโรงเรียน (กรุงเทพฯ : ที.พี.พริน จำกัด, 2541), 11.

เสนอ ภิรมย์จิตผ่อง ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้ว่า หมายถึง ตัวแปรหรือปรากฏการณ์ที่บ่งบอกถึงสิ่งที่จะทำการวัดเนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจเรื่องความสำเร็จของโครงการ โดยใช้เกณฑ์กำหนดหรือใช้มาตรฐานตัวบ่งชี้เหล่านี้จะช่วยทำให้นักประเมินค้นพบว่าควรที่จะได้สร้างเครื่องมือวัดแบบใดและดำเนินการอย่างไร²⁸

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ความหมายตัวบ่งชี้ว่า เป็นรายละเอียดในแต่ละมาตรฐาน ซึ่งระบุแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน²⁹

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ในมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่า หมายถึง ตัวแปรที่บอกรูปภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน³⁰

จากทัศนะที่ได้มีผู้แสดงไว้ พอที่จะสรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง เครื่องชี้สถานะทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นกับเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ข้างต้นจะเห็นได้ว่ามาตรฐานและตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือมาตรฐานเป็นสภาพที่พึงประสงค์ซึ่งแสดงถึงลักษณะโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพตามต้องการมาตรฐานแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายเกี่ยวกับคุณภาพนักเรียนและกระบวนการที่โรงเรียนควรดำเนินการเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพ ส่วนตัวบ่งชี้เป็นรายละเอียดของมาตรฐานที่ช่วยให้เข้าใจถึงเป้าหมายและแนวปฏิบัติที่พึงประสงค์อย่างชัดเจน ตลอดจนสามารถใช้ประโยชน์ในการกำหนดประเด็นการประเมินมาตรฐานนั้น ๆ

²⁸ เสนอ ภิรมย์จิตผ่อง, "การพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัดผลและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2536), 45.

²⁹ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา** (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540), 7.

³⁰ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา, เล่มที่ 2 : มาตรฐานโรงเรียน**, 11.

ลักษณะของมาตรฐานและตัวบ่งชี้

มาตรฐานและตัวบ่งชี้จะต้องมีลักษณะอย่างน้อยหนึ่งลักษณะดังนี้

1. เป็นข้อมูลที่อธิบายการดำเนินงานของระบบการศึกษาในการที่ให้บริการสู่ถึงสภาพเงื่อนไขและผลผลิตที่ต้องการ ดังนั้นตัวบ่งชี้จึงต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายของระบบการศึกษา และแสดงให้เห็นเป้าหมายเป็นระยะๆ เพื่อใช้วัดความก้าวหน้า
2. เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กับผลผลิตของระบบ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะมีตัวบ่งชี้ตัวใดได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
3. เป็นข้อมูลที่อธิบายลักษณะสำคัญของระบบ เช่น ปัจจัย เพื่อให้มีความเข้าใจว่าระบบทำงานอย่างไร
4. เป็นข้อมูลที่ทำให้ความสำคัญกับปัญหา (problem-oriented)
5. เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและสามารถปรับเปลี่ยนได้ โดยการตัดสินใจเชิงนโยบาย³¹

ประโยชน์การกำหนดมาตรฐาน

การกำหนดมาตรฐานการศึกษามีประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ทำให้สถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนว่า ในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน จะต้องจัดการอย่างไร สถานศึกษาจะต้องมีการควบคุมคุณภาพอย่างไร และการทำงานให้เป็นมาตรฐานจะต้องดำเนินการอย่างไร
2. ทำให้กรมเจ้าสังกัดมีแนวทางในการจัดปัจจัยความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้สถานศึกษาพึงมีพึงได้ตามมาตรฐานที่กำหนด
3. เป็นการกำหนดความสำเร็จขั้นต่ำที่ควรทำได้
4. เป็นการป้องกันการเลื่อนไหลกลับไปยังมาตรฐานเก่าที่ต่ำกว่า
5. เพื่อความสะดวกในการกำกับ ตรวจสอบ และประเมิน³²

³¹ กรมวิชาการ, แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ : โครงการประกันคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540), 2.

³² ชลิต พุทธิรักษา, “เกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ,” เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2526), 10.

มาตรฐานโรงเรียน

การบริหารโรงเรียนในประเทศไทย แต่เดิมนั้นต้องประสบปัญหาเป็นอย่างมากในเรื่องของมาตรฐานของโรงเรียน โรงเรียนจะจัดหรือจะอย่างไรจึงจะทำให้โรงเรียนได้มาตรฐานและมีคุณภาพเท่าเทียมกันเพราะโรงเรียนมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งโรงเรียนในแต่ละแห่งแต่ละท้องถิ่นย่อมมีสภาพที่แตกต่างกันออกไปตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นเพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำหรือแตกต่างกันออกไปตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นเพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำหรือโรงเรียนได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน หมายถึง ข้อกำหนดคุณลักษณะต่างๆของโรงเรียนทุกๆด้านที่กำหนดไว้เป็นกลาง ๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และนำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมาใช้ในการสำรวจ พิจารณาหาทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงของโรงเรียนเพื่อจะได้หาทางช่วยเหลือสนับสนุน อันจะทำให้โรงเรียนได้พัฒนา ยกระดับฐานะและมาตรฐานของโรงเรียนให้สูงขึ้น³³

ความจำเป็นที่ต้องมีการกำหนดเกณฑ์และประเมินมาตรฐานโรงเรียนมีดังนี้ (1) เพื่อเป็นการตรวจสอบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนที่วางไว้หรือไม่ มีอะไรเป็นปัญหาหรืออุปสรรคบ้าง จะได้นำผลการประเมินมาประกอบการวางแผนครั้งต่อไป (2) เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งในด้านงบประมาณและบุคลากรให้สอดคล้องกัน ป้องกันมิให้เกิดการเหลื่อมล้ำเกินไป (3) เพื่อแจกแจงรายละเอียดของข้อกำหนดให้มีรูปแบบที่มองเห็นได้ง่ายและโรงเรียนปฏิบัติได้โดยทั่วถึง (4) เพื่อวางแผนปฏิบัติเป็นกลางๆ ให้โรงเรียนได้นำไปปรับปรุง ยกระดับฐานะของตนเองให้มีมาตรฐานสูง และสอดคล้องกับสภาวะความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิชาการในปัจจุบัน (5) เพื่อเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุง และเพื่อให้ทราบลำดับก่อนหลังของสิ่งที่จะปรับปรุงและเพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้เป็นแนวการบริหารการศึกษา ปรับปรุงโรงเรียนให้ถูกต้องพร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานโรงเรียนให้สูงขึ้น³⁴

³³ เรื่องเดียวกัน,15.

³⁴ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, มาตรฐานโรงเรียน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), 42.

มาตรฐานการเรียนการสอน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างครบถ้วน รอบด้านนั้นครูต้องเป็นกัลยาณมิตร รักเมตตา เอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกคน ดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบเป็นขั้นตอน โดยต้องมีการวางแผนการสอนที่นำข้อมูลทั้งจากหลักสูตร ความต้องการของนักเรียน และท้องถิ่นมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ร่วมกัน ครูจัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับสภาพชุมชนและสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะที่พึงประสงค์จัดการเรียนการสอน จัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศ ให้นักเรียนเกิดความสุข ความสำเร็จ และได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และประเมินผลการเรียนการสอน ทุกด้านอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม

พฤติกรรมด้านจิตพิสัย

كرونบาค (Cronbach) ได้แบ่งองค์ประกอบของพฤติกรรมมนุษย์ออกเป็น 7 ประการคือ

1. ความมุ่งหมาย (goal) เป็นความต้องการหรือวัตถุประสงค์ที่ทำให้เกิดกิจกรรม บุคคลต้องทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น กิจกรรมบางอย่างให้ความพอใจหรือสนองความต้องการได้ทันที แต่ความต้องการหรือวัตถุประสงค์บางอย่างต้องใช้เวลาจน จึงจะสามารถบรรลุผลสมความต้องการ บุคคลมีความต้องการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน ดังนั้นจะเลือกตอบสนองความต้องการที่รีบด่วนก่อนและตอบสนองความต้องการที่ห่างออกไปภายหลัง
2. ความพร้อม (readiness) หมายถึง ระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ คนเราไม่สามารถสนองความต้องการได้หมดทุกอย่าง ความต้องการบางอย่างอยู่นอกเหนือความสามารถของเขา
3. สถานการณ์ (situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ
4. การแปลความหมาย (interpretation) ก่อนที่คนเราจะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งลงไป เขาจะต้องพิจารณาสถานการณ์เสียก่อน แล้วตัดสินใจเลือกวิธีการที่คาดว่าจะได้ความพอใจมากที่สุด³⁵

³⁵ Joseph Lee Cronbach, **the dependability of behavioral measurement : theory of generalizability for scores and profiles** (New York : Willey, 1972), 14.

5. การตอบสนอง (response) เป็นการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการโดยวิธีการที่เลือกแล้วในชั้นแปลความหมาย

6. ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา (consequence) เมื่อทำกิจกรรมแล้วย่อมได้ผลจากการกระทำนั้นผลที่ได้รับอาจจะเป็นไปตามที่คิดไว้ (confirm) หรืออาจตรงกันข้ามกับความคาดหมาย (contradict) ก็ได้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (reaction to thwarting) หากคนเราไม่สามารถสนองความต้องการได้ ก็กล่าวได้ว่าเขาประสบกับความผิดหวัง ในกรณีเช่นนี้เขาอาจจะย้อนกลับไปแปลความหมายของสถานการณ์เสียใหม่ และเลือกวิธีการตอบสนองใหม่ก็ได้

ส่วนประภาเพ็ญ สุวรรณ กล่าวไว้ว่า นักจิตวิทยาเชื่อว่า พฤติกรรมเป็นผลที่เกิดมาจากการกระทำของมนุษย์หรืออินทรีย์ (organism) กับสิ่งแวดล้อม (environment) และได้กล่าวถึงทฤษฎีของเบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom) ว่า พฤติกรรมมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ

1. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการรับรู้ การรู้ การจำข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถและทักษะทางสติปัญญา การใช้วิจารณญาณเพื่อประกอบการตัดสินใจ พฤติกรรมด้านนี้ประกอบด้วยความสามารถระดับต่างๆคือ ความรู้ (knowledge) ความเข้าใจ (comprehension) การประยุกต์หรือการนำความรู้ไปใช้ (application) การวิเคราะห์ (analysis) การสังเคราะห์ (synthesis) และการประเมินผล (evaluation)

2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (affective domain) พฤติกรรมด้านนี้หมายถึงความสนใจ ความคิดเห็น ความรู้สึก ท่าที ความชอบ ไม่ชอบ การให้คุณค่า การรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถืออยู่ เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตของบุคคล ยกแก่การอธิบาย พฤติกรรมด้านนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การรับรู้หรือการให้ความสนใจ (receiving or attending) การตอบสนอง (responding) การให้คุณค่าหรือการเกิดค่านิยม (valuing) การจัดกลุ่ม (organizing) และการแสดงลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือ

3. พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) เป็นพฤติกรรมที่ใช้ความสามารถทางร่างกายแสดงออก ซึ่งรวมทั้งการปฏิบัติ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรืออาจจะเป็นพฤติกรรมที่ล่าช้า คือ บุคคลไม่ได้ปฏิบัติทันที แต่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติในโอกาสต่อไป พฤติกรรมการแสดงออกนี้เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยพฤติกรรมระดับต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วเป็นส่วนประกอบ (ทางด้านพุทธิพิสัย และด้านจิตพิสัย)

พฤติกรรมด้านนี้เมื่อแสดงออกมาจะสามารถประเมินผลได้ง่าย แต่กระบวนการที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้ ต้องอาศัยเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน³⁶

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของโครงการรุ่งอรุณ ซึ่งนำการจำแนกพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (affective domain) ของ บลูม (Bloom) มาเป็นแนวทาง ทั้งนี้พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (affective domain) เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับอารมณ์ หรือความรู้สึกซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างสมขึ้น จนเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล³⁷ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในการวิจัยครั้งนี้เป็นการจำแนกพฤติกรรมตามลำดับขั้นพัฒนา จากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 5 ของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (affective domain) ของบลูม (Bloom) โดยเป็นพฤติกรรมที่น่าจะปรากฏในตัวบุคคลหรือใน กลุ่มบุคคล (กิจกรรม) ให้สังเกตได้ที่แสดงว่า เขาหรือกลุ่มนั้นเป็นผู้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความเป็นมาของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย

ใน ค.ศ. 1948 ได้มีการประชุมอย่างไม่เป็นทางการของคณะผู้ตรวจสอบวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (A Committee of College and University Examiners) ของสมาคมจิตวิทยาของอเมริกาเกี่ยวกับการหาแนวทางเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่คล้าย ๆ กัน กลุ่มนี้ได้นำข้อสอบต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อวิเคราะห์ว่าข้อสอบต่าง ๆ สร้างขึ้นเพื่อวัดความตามจุดมุ่งหมายใดบ้าง กลุ่มนี้พบว่าจะต้องมีการพูดกันถึงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่ชัดเจนเสียทีเพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และการวิจัยทางการศึกษา

แนวคิดในช่วงนั้นกว้างและไกลถึงการจัดจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาให้เป็นพวก ๆ เป็นรูปธรรม และเรียงลำดับจากขั้นต่ำไปหาขั้นสูงและถ้าระบุเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ก็จะทำให้การตรวจสอบง่ายขึ้น นอกจากนี้จุดมุ่งหมายที่จัดเป็นสารบบนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการศึกษาและตรรกวิทยาด้วย

คณะผู้ตรวจสอบวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยได้จัดการประชุมและได้สร้างส่วนต่าง ๆ ของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาออกมาเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับสมอง (พุทธิ, cognitive) ส่วนที่เกี่ยวกับจิต (จิตต, affective) และส่วนที่เกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติ (พลังทักษะ, psychomotor) โดยระบุความแตกต่างดังนี้

³⁶ ประภาเพ็ญ สุวรรณ, **ทัศนคติ : การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมอนามัย** (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526), 15-17.

³⁷ กรมวิชาการ, **สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, การประเมินผลการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา** (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2537), 3.

- (1) พุทธิ จุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมองของผู้เรียนเริ่มตั้งแต่การจำ การสะสมความรู้ การพินิจพิจารณาจนเห็นความสำคัญของความรู้
- (2) จิตต จุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้สึกอารมณ์ ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ
- (3) พลังทักษะ จุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับการประสานกล้ามเนื้อกับประสาทกล้ามเนื้อ³⁸

ความหมายของจิตพิสัย

มีผู้ให้ความหมายของจิตพิสัยไว้หลายทรรศนะ ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความหมายของจิตพิสัยว่า หมายถึง ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นความคิด หลักการ ความเชื่อ การกระทำ บุคคล วัตถุสิ่งของ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม กระบวนการและวิชาต่าง ๆ³⁹

ฉันทนา ภาคบงกช ให้ความหมาย จิตพิสัย คือ ความมุ่งหมายในการพัฒนาบุคคลด้านจิตใจ เป็นคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึก อารมณ์ สุนทรียะ⁴⁰

กล่าวโดยสรุป ความหมายของจิตพิสัย หมายถึง จุดมุ่งหมายของการพัฒนาความสามารถในด้านความรู้สึกและจิตใจของคน เพื่อให้บุคคลมีพฤติกรรม ความเชื่อ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่เป็นคุณธรรมที่พึงประสงค์จนยึดถือเป็นลักษณะนิสัย

ลักษณะสำคัญของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย

1. เกี่ยวกับความรู้สึกหรืออารมณ์ อาจเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว ตามเงื่อนไข หรือสถานการณ์แวดล้อม
2. มีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ไม่อาจลอกเลียน หรือถ่ายทอดสู่กันได้
3. เป็นพฤติกรรมมีทิศทางของการแสดงออกได้สองทางตรงกันข้าม เช่น รัก-เกลียด ขยัน-ขี้เกียจ ซื่อสัตย์-คดโกง (ทิศทางบวก-ลบ)
4. เป็นพฤติกรรมที่อาจเปลี่ยนแปลงหรือแตกต่างกันได้ในความเข้มข้น เช่น

³⁸ อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Education Objectives) (กรุงเทพฯ : หจก. ฟันนี้พับบลิชชิ่ง, 2531), 2.

³⁹ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, การประเมินผลคุณลักษณะจิตพิสัย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว พ.ศ. 2531), 2

⁴⁰ ฉันทนา ภาคบงกช, "โครงการพัฒนาจิตพิสัยในการเรียนการสอน" ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2540), 8. (เอกสารอัดสำเนา)

—————>รัก —————> รักมาก —————> รักน้อย แตกต่างกัน

5. เป็นพฤติกรรมที่บุคคลใดจะเกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ขึ้นมาโดยมีเป้าหมาย จะเกิดขึ้นมาลอย ๆ ไม่ได้ เช่น เป้าอาจจะเป็น คน สัตว์ สิ่งของ หรือสภาวะใด ๆ ก็ได้ เช่น

เกิดอารมณ์รัก เป้า —————> เพื่อน —————> คู่รัก

ความสำคัญของการพัฒนาจิตพิสัย

การพัฒนาความสามารถของบุคคลในด้านความรู้สึกและจิตใจ เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณธรรมนั้น มีความสำคัญมากมายหลายประการดังนี้

1. เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญหนึ่งใน 3 ด้าน ของจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งบลูมและคณะ (Bloom et al.) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย

2. เป็นจุดประสงค์ของการสอน ซึ่งปรากฏในหลักสูตรทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มวิชา ตลอดจนทุกรายวิชา ตัวอย่างเช่น ให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม มีระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความตระหนัก รัก ผูกพัน และภูมิใจในท้องถิ่นตน เป็นต้น

3. เป็นกฎหมายในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังปรากฏในมาตราที่ 81 ดังนี้ "รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม..."

4. เป็นจุดมุ่งเน้นให้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ซึ่งปรากฏในแผนหลักที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน มีนโยบายปฏิรูประบบการเรียนการสอนในส่วนที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม คือมุ่งให้การเรียนการสอนเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใฝ่การเรียนรู้ มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

นอกจากนี้นักการศึกษาก็ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาจิตพิสัยว่าเกี่ยวข้องกับความอยู่รอดของสังคมไทย ดังที่เอกวิทย์ ฌ กลาง กล่าวไว้ดังนี้ "...เรื่องของทาง Affective domain คือสำนึกและพัฒนาคุณค่าให้เกิดขึ้นว่า ข้อมูลของสิ่งนั้นมันสำคัญ มันจำเป็นต่อชีวิตเรา ถ้าปราศจากสิ่งนี้แล้ว สังคมก็คงปั่นป่วน ชีวิตเราก็จะไม่เจริญ..."⁴¹

ลำดับขั้นพัฒนาของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย

⁴¹ เอกวิทย์ ฌ กลาง, เอกสารคำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539), 6-36.

แครทเวล บลูมและมาไซ (Krathwohl, Bloom and Masia) ได้จำแนกพฤติกรรมด้านจิตพิสัยออกเป็น 5 ชั้น เรียงลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุดได้ดังนี้

1. การรับรู้ (receiving attending)

เป็นการแสดงความเอาใจใส่หรือปรารถนาจะรับรู้แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 การรู้จัก (awareness) เป็นการตระหนักถึงสิ่งเร้า

1.2 การตั้งใจรับรู้ (willingness to received) เป็นความปรารถนาหรือตั้งใจที่จะรับรู้สิ่งเร้าโดยไม่หลีกเลี่ยง

1.3 การเลือกรับรู้ (controlled or selected attention) เป็นขั้นสูงสุดของการรับรู้มีการจำแนกให้เกิดความแตกต่าง

พฤติกรรมทางด้านจิตพิสัยในขั้นการรับรู้ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาปรับเป็นพฤติกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้

พฤติกรรมขั้นที่ 1 พฤติกรรมที่แสดงว่าเกิด Affective Domain ในขั้นตอน (receiving) คือ

1) บอกความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมหรือกิจกรรม ที่จัดเป็นด้านสิ่งแวดล้อมและที่ไม่จัดเป็นด้านสิ่งแวดล้อมได้

2) บอกได้ว่าพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ตนสังเกตเห็นหรือรับทราบ จัดเป็นด้านสิ่งแวดล้อม

3) รวบรวมความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม

2. การตอบสนอง (responding)

เป็นขั้นความสนใจที่ผู้เรียนแสดงความต้องการในการกระทำใด ๆ แล้ว เมื่อกระทำก็เกิดความพอใจ แบ่งเป็น

2.1 การยินยอมตอบสนองตามหลักการ (acquiescence in responding) เป็นการแสดงการกระทำตามหลักการ

2.2 การตั้งใจตอบสนอง (willingness to respond) เป็นการแสดงความตั้งใจแบบอาสาสมัคร ทำโดยนิยมนชอบปราศจากการบังคับ

2.3 การพอใจตอบสนอง (satisfaction in response) ตอบสนองที่มีความพึงพอใจเกิดขึ้น เป็นระดับสูงกว่าความเต็มใจ

พฤติกรรมทางด้านจิตพิสัยในขั้นการตอบสนองที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาปรับเป็นพฤติกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมขั้นที่ 2 พฤติกรรมที่แสดงว่าเกิด affective Domain ในขั้นที่ 2 (responding) คือ

- 1) แสดงความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ตามข้อเสนอแนะหรือคำสอนที่ได้รับมา
- 2) อาสาหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกหรือชุมนุมหรือขบวนการที่มีจุดประสงค์ในด้านสิ่งแวดล้อม
- 3) แสดงความพึงพอใจที่ตนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม
- 4) เข้าร่วมสนทนาหรืออภิปราย หรือแสดงความคิดเห็นสนับสนุนแนวคิดและวิธีการในด้านสิ่งแวดล้อม

3. การเห็นคุณค่า (valuing)

เป็นลักษณะที่แต่ละคนเกิดการยอมรับและสร้างสมจนเป็นความเชื่อ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

พฤติกรรมทางด้านจิตพิสัยในขั้นการเห็นคุณค่าที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาปรับเป็นพฤติกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมได้ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมขั้นที่ 3 พฤติกรรมที่แสดงว่า เกิด Affective Domain ในขั้นที่ 3 (valuing) คือ

- 1) หากความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอในเรื่องเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมแนวทางการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- 2) ยอมรับหรือประกาศตนว่า ตนเป็นผู้ร่วมขบวนการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม
- 3) เข้าช่วยเหลือ สนับสนุนกิจกรรม หรือขบวนการด้านสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบและพฤติกรรมต่าง ๆ ตามโอกาสที่มี
- 4) เข้าร่วมอภิปราย วิพากษ์วิจารณ์ ยกย่องชมเชยหรือคัดค้านประณาม ในกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม

4. การปรับระบบ (organization)

เมื่อผู้เรียนมีการพัฒนาคุณค่าหลายอย่างในตัวเอง จึงต้องจัดให้เป็นระบบและกำหนดว่าคุณค่าใดควรจะยึดถือ แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

4.1 การสร้างความคิดรวบยอด (conceptualization of a value) เป็นการนำคุณค่ามาสร้างเป็นความคิดรวบยอด ทำให้เห็นว่าคุณค่าใหม่สัมพันธ์กับคุณค่าเดิมเพียงใด

4.2 การจัดระบบคุณค่า (organization of a value system) เป็นการนำเอาคุณค่าที่ซับซ้อนเพื่อนำมาจัดเป็นระบบ

พฤติกรรมทางด้านจิตพิสัยในขั้นการปรับระบบที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาปรับเป็นพฤติกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมได้ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมขั้นที่ 4 พฤติกรรมที่แสดงว่าเกิด Affective Domain ในขั้นที่ 4 (organization) คือ

- 1) เข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมเมื่อมีโอกาส
- 2) ประกาศตนว่าเป็นผู้บริหารด้านสิ่งแวดล้อม
- 3) พยายามปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของด้านสิ่งแวดล้อมสม่ำเสมอ

5. การเกิดกิจนิสัย (characterization by a value of value complex)

เป็นขั้นสูงสุดของการพัฒนาคน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

5.1 การรวบรวมระบบหรือสรุปคุณค่า (generalized set) เป็นความพร้อมที่คงเส้นคงวาในการแสดงออกไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด

5.2 การสร้างลักษณะนิสัย (characterization) เป็นการนำลักษณะต่าง ๆ มาเป็นสิ่งสมบูรณ์แบบ เป็นปรัชญาชีวิต

พฤติกรรมทางด้านจิตพิสัยในขั้นการเกิดกิจนิสัยที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาปรับเป็นพฤติกรรมทางการสิ่งแวดล้อมได้ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมขั้นที่ 5 พฤติกรรมที่แสดงว่าเกิด Affective Domain ในขั้นที่ 5

(characterization) คือ

- 1) ปรับพฤติกรรมของตนเองให้เข้าในกรอบด้านสิ่งแวดล้อมเป็นปกตินิสัย
- 2) มีเอกลักษณ์ของตนเองที่แสดงให้เห็นว่าเป็นด้านสิ่งแวดล้อมและไม่มีใครมาสามารถปรับเปลี่ยนได้
- 3) ได้รับการยอมรับยกย่องชมเชยจากผู้รู้จักคุ้นเคยและสังคมทั่วไปว่า เป็นผู้ปฏิบัติตนหรือมีเอกลักษณ์เป็นด้านสิ่งแวดล้อม⁴²

พฤติกรรมด้านความรู้สึกหรือด้านคุณลักษณะ (Affective Domain) แครธวอล บลูม และมาไซ (Krathwohl, Bloom and Masia) แบ่งพฤติกรรมด้านความรู้สึกหรือคุณลักษณะออกเป็น 5 ขั้น หรือ 5 ระดับ ดังนี้

1. ขั้นรับรู้ (receiving) จัดเป็นพัฒนาการขั้นแรกที่สุดในด้านนี้ ในขั้นนี้บุคคลจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสิ่งเร้ามาปรากฏ หรือมากระทบต่อประสาทสัมผัสของเขา เขาจะเริ่มความตั้งใจรับรู้สิ่งเร้าที่แน่นอนเฉพาะอย่าง ซึ่งอาจจะแบ่งย่อยออกเป็นขั้นย่อย ได้แก่ ขั้นรู้ตัว ได้แก่ การตั้งข้อสังเกต รับรู้ความแตกต่างของสิ่งเร้าที่มากระทบ เช่น รับรู้ความแตกต่างของภาพ เสียง รูปร่าง

⁴²โครงการรุ่งอรุณ, “พฤติกรรมซึ่งบ่งในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม,”วารสารรุ่งอรุณ (ตุลาคม-ธันวาคม 2541) : 24-25.

เหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นตั้งใจรับ ได้แก่ การมีความตั้งใจผูกใจฝ่ต่อสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง เริ่มสะสมความรู้หรือประสบการณ์ในสิ่งเร้าเฉพาะอย่างนั้นแล้วนำมารวมกัน หรือยอมรับเพื่อปฏิบัติ และขั้นย่อยสุดท้าย คือ การเลือกสรรสิ่งที่รับมาได้แก่ การเลือกรับเฉพาะอย่าง สนใจอ่านเฉพาะเรื่องหรือเลือกคำตอบคำถามเฉพาะอย่างคำถาม เป็นต้น

2. ขั้นตอบสนอง (responding) เป็นพัฒนาการขั้นสูงมาอีกขั้นหนึ่งในขั้นนี้บุคคลจะไม่รับรู้สิ่งเร้าเฉย ๆ แต่จะเริ่มมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นในลักษณะ 3 ขั้นย่อย คือ ขั้นเต็มใจตอบสนอง เป็นการยินยอม ปฏิบัติตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่ได้รับรู้มา เป็นการยอมรับในสิ่งที่เขาได้รับรู้มา ขึ้นตั้งใจตอบสนอง ขั้นนี้บุคคลจะเริ่มอาสาที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการกับผู้อื่น และอาจมีการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ขัดกับสิ่งที่เขาได้รับรู้มาต่อไป คือ ขั้นพอใจจะตอบสนองถึงขั้นนี้บุคคลจะเกิดความพอใจหรือไม่พอใจต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้อื่น ที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่เขาได้รับรู้มาเป็นการเลือกสรรแสดงตอบสนองต่อสิ่งเร้า

3. ขั้นเห็นคุณค่า (valuing) ในขั้นนี้บุคคลจะเริ่มเห็นคุณค่าของสิ่งที่เขาได้รับรู้ และสิ่งที่เขาตอบสนองแล้ว ไม่ใช่เพียงแต่รับรู้หรือตอบสนองไปตามกฎเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติที่รับมาเฉย ๆ เขาจะเริ่มยอมรับว่าสิ่งที่เขาได้รับมาสิ่งใดมีความหมายต่อเขา และสิ่งใดไม่มีค่า ไม่มีมีความหมายต่อเขา บุคคลที่พัฒนาถึงขั้นนี้ในความรู้สึกหรือคุณลักษณะด้านใดด้านหนึ่งจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการพัฒนาขั้นย่อยได้แก่ การยอมรับค่านิยม ได้แก่ พยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ในสิ่งเร้านั้น ๆ พยายามปฏิบัติตามบ่อยครั้ง การแสดงความนิยมในค่านิยมได้แก่ การเข้าช่วยเหลือสนับสนุน ร่วมมือในกิจกรรมที่ส่งเสริมสิ่งที่เขาเห็นด้วยและการเข้าร่วมงาน ได้แก่ การเข้าไป รวมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เขาเห็นคุณค่าและปฏิบัติคัดค้านได้แย้ง ขัดขวาง การปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่เขาไม่เห็นคุณค่า

4. ขั้นจัดระบบ (organization) เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้หมายความว่า เขาจะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับและเห็นคุณค่านั้น เขาจะพยายามพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่า (value) ที่เขาเห็นคุณค่าหลาย ๆ อย่างพร้อม ๆ กัน พยายามจัดลำดับค่านิยมต่าง ๆ ที่รับมา แล้วปรับตัวให้เข้ารับสิ่งต่าง ๆ ที่เขายอมรับนั้น ขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นย่อย 2 ขั้น คือ ขั้นสร้างความเข้าใจในค่านิยม เขาจะแสดงออกโดยการเข้าร่วมกลุ่มอภิปราย ร่วมสร้างแนวการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ และขั้นสร้างระบบค่านิยม เขาจะพยายามชั่งน้ำหนักค่านิยมต่าง ๆ ที่เขายอมรับ จัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น สร้างแผน สร้างกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เขายอมรับ และระบบที่เขาสร้างขึ้น แล้วนำไปใช้กับตัวเองหรือพยายามชักชวนให้ผู้อื่นยอมรับระบบนั้น

5. ขั้นเกิดกิจนิสัย (characterization) พัฒนาการขั้นจัดระบบนั้นเป็นการเริ่มต้นของการวางตัว หรือการยอมรับสิ่งที่บุคคลเห็นคุณค่ามาเป็นลักษณะเฉพาะของตัวกล่าวคือ เมื่อการ

จัดระบบสำหรับตัวเองเข้ารูปเข้ารอยแล้ว บุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเองแล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไป จนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติ หมายความว่าเมื่อใดก็ตามที่เขาอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้า เขาก็จะแสดงออกตอบสนองในรูปแบบหนึ่งที่คงเส้นคงวา จนจัดได้ว่า เป็นลักษณะประจำตัวของเขาในที่สุด ชั้นเกิดกิจนิสัยแบ่งเป็นชั้นย่อย 2 ชั้น คือ ชั้นสร้างข้อสรุป ได้แก่ การพยายามปรับพฤติกรรมของตนเองให้สมบูรณ์พร้อมตามแนวหรือระบบที่ตนเองต้องการ และชั้นกิจนิสัย ได้แก่ การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอจนได้รับการยอมรับจากวงการหรือหมู่คณะว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเขาซึ่งเป็นเครื่องแสดงว่าได้เกิดคุณลักษณะเฉพาะนั้นๆ ในตัวของเขาเองแล้ว⁴³

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานต่าง ๆ พบว่า พลักษณ์ สว่างศรี ได้ทำการวิจัยผลกระทบที่เกิดขึ้นในการนำมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาโครงการนำร่องสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโรงเรียนสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นอย่างมาก มีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจ ความเป็นอยู่ ดังนั้นการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเจริญอกงามทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมให้กับนักเรียนเป็นอย่างมากโรงเรียนจึงต้องจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน⁴⁴

อรวรรณ เจือจาน ได้ทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรสิ่งแวดล้อมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม

⁴³ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ เทคโนโลยี เครื่องมือวัด และประเมินผล, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2540), 193-194.

⁴⁴ พลักษณ์ สว่างศรี, "ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการนำมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาโครงการนำร่องสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543), 58.

พบว่าบทบาทของบุคลากรที่มีต่อการใช้หลักสูตรส่งผลต่อการใช้หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา⁴⁵

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินงานตามโครงการวิจัย รายงานการวิจัยผลการศึกษา เทคนิคพัฒนาจิตพิสัยร่วมกับกระบวนการศึกษาของนักเรียน ในส่วนของผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน มีดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาคิดว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคพัฒนาจิตพิสัย ร่วมกับกระบวนการคิด มีส่วนช่วยให้ครูผู้สอนและนักเรียนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น ครูผู้สอนรับฟังความรู้สึกของนักเรียนมากขึ้น และนักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์ทางบวกและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอนและนักเรียน ให้แรงเสริม สร้างขวัญกำลังใจ ให้คำปรึกษา รับฟังความคิดเห็นของครูผู้สอนและยกย่องชมเชย ผู้บริหารสถานศึกษาได้เน้นให้ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนรู้โดยใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น จัดหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามโครงการในส่วนของความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นของนักเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนของครูผู้สอน สิ่งที่ครูผู้สอนได้ดำเนินการมากที่สุดคือ การจัดมุมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาการทางภาษา การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและเข้าใจธรรมชาติของเด็ก การจัดห้องเรียนสะอาด เป็นระเบียบและปลอดภัย การจัดห้องเรียนให้มีสภาพบรรยากาศที่อบอุ่นไว้ให้เด็กอยากเรียนรู้ การจัดห้องเรียนให้สะดวกต่อการจัดกิจกรรมทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมคู่ และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมเสริมสร้างจิตพิสัยที่ครูผู้สอนดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ การสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกกิจกรรม การเรียนการสอน การฝึกให้เด็กคิดกิจกรรมทำความดีให้แก่ตนเอง ห้องเรียนและโรงเรียน⁴⁶

โกสินทร์ รัชสาพันธ์ ได้ศึกษาวิธีสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับวิธีสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ผลการวิจัยพบว่าวิธีสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ได้ผลคือ วิธีสอนให้นักเรียนเห็นสภาพปัญหาและลงมือปฏิบัติจริง และวิธีสอนโดย

⁴⁵ อรรรรณ เจือจาน, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540), บทคัดย่อ.

⁴⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, รายงานการวิจัย "ผลการศึกษาเทคนิคพัฒนาจิตพิสัย ร่วมกับกระบวนการคิดของนักเรียน" (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), บทสรุปย่อ.

การศึกษานอกสถานที่เป็นวิธีสอนที่ดี นอกจากนั้นวิธีสอนแบบบรรยายเป็นวิธีสอนที่นักเรียนทุกคนคิดว่าเป็น วิธีสอนที่นักเรียนทุกคนคิดว่าเป็นวิธีสอนที่ได้ผลดีเป็นอันดับมา⁴⁷

มานิต เรืองรัตน์ ได้ศึกษาเรื่องความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากนักเรียน 580 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้⁴⁸

วัลลี หลีสันติพงษ์ ได้เขียนถึงการพัฒนาดนเพื่อชีวิตและสังคมที่ดิงาม ไว้ว่า สภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของคน เราต้องจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการศึกษาในตัวคน ซึ่งส่วนเป็นปัจจัยภายนอก ตั้งแต่ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ระบบการบริหารงานในสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้⁴⁹

เบอร์เชทท์ (Berchett) ได้ศึกษาเรื่อง เจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักเรียนคือ การสอนของครู การจัดกิจกรรมในชั้น และสิ่งเร้าภายนอก เช่น ภาพยนตร์ เป็นตัวการสำคัญที่ส่งผลถึงเจตคติของนักเรียนเขาได้ เน้นว่า องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะเป็นตัวเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักเรียนคือ การได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม⁵⁰

วอลโคตซ์ (Walkorz) ได้สำรวจโครงการสิ่งแวดล้อมและนิเวศวิทยาในโรงเรียนประถมศึกษา 14 โรง ในมลรัฐอิลลินอยส์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครู อาจารย์ ที่เกี่ยวข้อง

⁴⁷ โกสินทร์ รังสยามพันธ์, การศึกษากับปัญหาความสกปรกเป็นพิษของสิ่งแวดล้อม ปริญญาคุชฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521), บทคัดย่อ.

⁴⁸ มานิต เรืองรัตน์, ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525 บทคัดย่อ.

⁴⁹ วัลลี หลีสันติพงษ์, "การศึกษาพัฒนาดนเพื่อชีวิตและสังคมที่ดิงาม," วารสารวิชาการ 2, 100 (ตุลาคม 2542), 19.

⁵⁰ Berchett, Betty M. "A Descriptive Study of Fourth, Fifth and sixth Grade Students, Attitude Relate to Environmental Problem" **Dissertation Abstract International**. 32 (February 1972), 4439 A.

พบว่า วิธีการสอนควรใช้สื่อหลายชนิดและศึกษานอกสถานที่ หลักสูตรควรเน้นการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ⁵¹

มิลเลอร์(Miller)ได้ศึกษาเจตคติของนักเรียนระดับประถมศึกษาในชิคาโก จำนวน 505 คน โดยวิธีสัมภาษณ์และใช้คำถามปลายเปิดได้ข้อมูลสรุปว่า เด็กชั้นประถมศึกษาอยู่ในระยะสำคัญของการสร้างเจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การเข้าใจหรือเกิดมีทัศนคติที่ผิดๆเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมก็เกิดขึ้นในวัยที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาด้วย เขาสรุปว่าวัยที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาเป็นระยะที่ต้องสร้างเจตคติที่เหมาะสมเรื่องสิ่งแวดล้อมให้แก่เด็ก⁵²

เนิสค์ (Noeske) พบว่า นักเรียนในเขตเมืองที่มีโอกาสปะทะกับสิ่งแวดล้อมมองเห็นความจำเป็น ที่จะต้องปรับปรุงสภาวะแวดล้อม สร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น⁵³

เนิสค์ (Noeske)ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียน สิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการสอนที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ นักเรียนจำนวน 263 คน จากห้องเรียน 72 ห้องเรียน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนโดยพาไปศึกษานอกสถานที่ที่ปฏิบัติในสถานการณ์จริงและได้รับประสบการณ์ตรง กลุ่มที่สองเรียนจากสถานการณ์จำลอง หลังจากเรียนแล้วได้ทดสอบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมเขตเมือง ผลการศึกษาพบว่า การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เป็นวิธีสอนที่ทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวก ต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่าวิธีอื่น⁵⁴

ไมเคิล ทัง (Michael Tunk) จากมหาวิทยาลัยเวลเทอร์น ซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ได้ศึกษาจิตพิสัยของนักเรียนในวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยศึกษาประสบการณ์ของนักเรียนในการเพิ่มพูนการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยการพัฒนาส่วนตัวการทำงานเป็นกลุ่ม และการแลกเปลี่ยน

⁵¹ Walkorz, Vivian A. "A Study of Environmental Ecological Education Program in the Elementary Grades in Selected Cities of Illinois," **Dissertation Abstracts International**, 35 (November 1972) : 1997 A.

⁵² Miller, Jon D. "The Development of Pre - Adult Attitude Toward Environmental Conservation and Pullution." **Dissertation Abetracts International** 36 (November 1975), 2731 A.

⁵³ Noeske, Nancy F. "A Comparative Study of The Effects of Difference Instruction treatment on Elementary Pupil Attitude Toward The Urban Environmental." **Dissertation Abstracts International**. May, 1975.

⁵⁴ Noeske, Nancy R, "A Comparative Study of The Effects of Different Instructional Treatments on Elementary Pupils' Attitudes Toward the Urban Environmental" **Dissertation Abstract International** 35970 : 4272 - 4274 A, January 1975.

ทักษะจิตพิสัย สำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการนอกจากมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้แล้วยังได้บรรลุจุดประสงค์ทางด้านเจตคติ ทักษะด้านเทคนิคและความรู้ ยังได้รับผลประโยชน์จากจิตพิสัยในเชิงคุณค่า ทศนคติและการเรียนรู้⁵⁵

สรุป

การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียน โดยการส่งเสริมบุคลากรในโรงเรียนให้มีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาโรงเรียนในการดำเนินงาน ส่วนการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนนั้นมีความหมายมากขึ้น บรรยากาศที่ดีจะช่วยส่งเสริมความสนใจและตั้งใจเรียน ทำให้สุขภาพจิตดี นักวิชาการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาได้ให้ความหมายของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย สรุปได้ว่า จิตพิสัยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม สุนทรียศาสตร์ และบุคลิกภาพ โดยจิตพิสัยเป็นคุณลักษณะที่เป็นองค์รวมด้วยเหตุนี้พฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่ปรากฏให้เห็นโดยมีพื้นฐานจากจิตพิสัยในตัวบุคคล เมื่อจิตคิดในทางที่ดีก็จะมีกระบวนการคิดโดยแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงาม และเหมาะสม

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ซึ่งเป็นมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ในมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 ที่มุ่งหวังให้โรงเรียนมีการพัฒนา เพื่อให้เกิดคุณภาพแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ในการดำเนินงานในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะนำมาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ และเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา ควรนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและสนใจนำมาใช้ ส่วนทางด้านบรรยากาศการเรียนการสอนก็เป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินงานให้เกิดความเอื้อต่อการเรียนการสอน บุคลากรในสถานศึกษาควรมีจิตใต้สำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม ต้องมีกำหนดนโยบาย แนวทาง

⁵⁵ Michael Turk, Case study : Learning in the affective domain within two undergraduate IT subjects [Online], accessed 20 April 2004. Available from

<http://www.ecu.edu.au/confenevees/herds>

และวิสัยทัศน์ให้ชัดเจน ทางด้านจิตพิสัยควรรีให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญในการสร้างจิตสำนึกในการดูแลและการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาบุคคลด้านจิตใจเป็นคุณลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกรัก อารมณ์ สุนทรียะ สิ่งเหล่านี้ทำให้การดำเนินงานด้านมาตรฐานการจัดสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ซึ่งผู้วิจัยเชื่อมั่นว่ามาตรฐานการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนดังกล่าวจะส่งผล และสามารถทำให้เกิดความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา จะทำให้การดำเนินงานการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน และพฤติกรรมด้านจิตพิสัยภายในโรงเรียนประถมศึกษา ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ตามนโยบายและจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา มาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม ด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีเป็นหน่วยในการ วิเคราะห์ (unit of analysis) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงกำหนดรายละเอียด ขั้นตอน การดำเนินการวิจัย ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย (Research proposal) เพื่อเสนอขอความ เห็นชอบจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยการศึกษาสภาพปัญหา จากเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สถิติ ข่าวสารจากแหล่งอื่น อาทิ รายงาน หนังสือพิมพ์ วารสาร และ Internet เป็นต้น แล้วนำผลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำโครงการวิจัย เสนอขอความเห็นชอบ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้ควบคุม จนถึงขออนุมัติโครงการต่อบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัยโดย จัดสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบความถูกต้อง ทดลองใช้ และปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือและเก็บข้อมูล และเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์และแปรผลข้อมูล

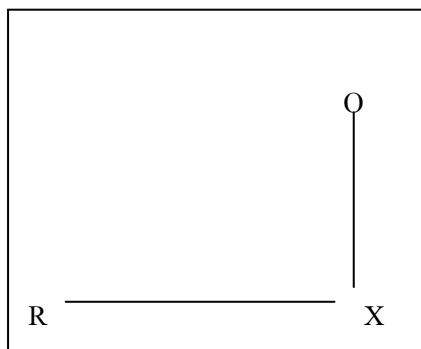
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย โดยการจัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับร่างเพื่อเสนอ ต่อคณะกรรมการการตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการ จากนั้นทำการจัดพิมพ์และเสนอรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ขออนุมัติต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัยดังมี รายละเอียดต่อไปนี้

แผนแบบการวิจัย (research design)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยอาศัยการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง วัดเพียงครั้งเดียวไม่มีการทดลอง (the one shot, non - experimental case study) ซึ่งแสดงด้วยแผนผัง (Diagram) ดังนี้

เมื่อ R หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาศึกษา

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการวัดตัวแปร

มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะมนุษยศาสตร์

ประชากร (population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 355 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ตามขั้นตอนดังนี้
 ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยใช้จำนวน 25%¹ ของจำนวนโรงเรียนที่ใช้เป็นประชากร ได้โรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง จำนวน 89 โรงเรียน
 ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอที่ตั้งและขนาดโรงเรียนตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง

¹ประคอง วรรณสุด, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) : 2533, 77.

ขั้นที่ 3 ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ผู้ช่วยผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 534 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (จำแนกตามอำเภอ)

ที่	อำเภอ	ประชากร	ตัวอย่าง โรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล				
				ผู้ บริหาร	ผู้ช่วยฯ	ครู	นัก เรียน	รวม
1	เมือง	56	13	13	13	13	39	78
2	บ้านโป่ง	53	13	13	13	13	39	78
3	โพธาราม	56	14	14	14	14	42	84
4	ดำเนินสะดวก	27	7	7	7	7	21	42
5	บางแพ	24	6	6	6	6	18	36
6	ปากท่อ	52	13	13	13	13	39	78
7	จอมบึง	40	10	10	10	10	30	60
8	วัดเพลง	7	2	2	2	2	6	12
9	สวนผึ้ง	22	6	6	6	6	18	36
10	บ้านคา	18	5	5	5	5	15	30
	รวม	355	89	89	89	89	267	534

*ที่มา : ข้อมูลสารสนเทศ 10 มิถุนายน 2544 สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรพื้นฐาน เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศชาย เพศหญิง อายุ 21-30 ปี อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ปริญญาโท ปริญญาเอก ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพศชาย เพศหญิง อายุ 10 ปี 11 ปี 12 ปี 13 ปี และตั้งแต่ 14 ปี ขึ้นไป

2. ตัวแปรต้น (independent variable) ได้แก่ มาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานที่ 7 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอน²

2.1. การจัดสภาพต่างๆด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน หมายถึง การจัดและพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ดูมีระเบียบ ได้แก่ จัดสภาพแวดล้อมทั่วไปของอาคารเรียน ห้องเรียน และ ห้องพิเศษ เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน จัดสภาพอาคาร เอื้อต่อบรรยากาศ การเรียนการสอน จัดสภาพบริเวณโรงเรียน เช่น สนาม สวนหย่อมเอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน มีการจัดการขยะมูลฝอย และการบำบัดของเสียต่างๆอย่างเป็นระบบ จัดโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียน ให้สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างอิสระ จัดระบบการใช้สาธารณสุขต่างๆ เช่น ไฟฟ้า แสงสว่าง น้ำดื่ม น้ำใช้ อย่างเหมาะสมเพียงพอ

2.2. การจัดมุมประสบการณ์ต่างๆในห้องเรียน หมายถึง การจัดสภาพต่างๆของมุมประสบการณ์ ในห้องเรียนซึ่งประกอบไปด้วย จัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ภายในห้องเรียน จัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน เกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันของนักเรียน การจัดมุมประสบการณ์ ทำให้นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการตลอดจนแสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล กิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน นักเรียนได้รับการเสริมแรงจากครูให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและจากกลุ่ม กิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน นักเรียนได้ฝึกคิดรวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ ความรู้ด้วย กิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์

²สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, มาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541, เล่มที่ 2 : การประกันคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541), 42.

นักเรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงานการจัด มุมประสบการณ์ในห้องเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่นตลอดจนความสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่องกัน

2.3. การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงาน และสร้างสรรค์ผลงาน หมายถึง การแสดงผลงานของนักเรียนและให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือและทำงานร่วมกัน ได้แก่ การจัดให้จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์ผลงาน โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่สะดวกต่อการนำเสนอผลงานของนักเรียน จัดให้มีการแสดงผลงาน เพื่อให้ นักเรียน ได้มีโอกาสแสดงชิ้นงานและสร้างสรรค์ผลงานของตน จัดข้อมูลที่เหมาะสมในการนำเสนอผลงาน เพื่อเป็นการอธิบายให้เหตุผลเกี่ยวกับผลงานนั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนได้นำไปประเมินตนเอง การนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน เจ้าของผลงานยินยอมให้นำออกแสดง

2.4. การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล หมายถึง การศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งชุมชนจากท้องถิ่นและหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ประกอบด้วย นำนักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ในเรื่องที่เป็นประสบการณ์ตรง เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวท้องถิ่นของตน กิจกรรมของท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียน มีความภูมิใจและ สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างมีความสุข กิจกรรมท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชนกิจกรรมท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาอาชีพ มีความสามารถในการจัดการและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2.5. การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน หมายถึงการจัดระบบความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่ต่างมีประโยชน์เกื้อกูลกัน ประกอบด้วย จัดระบบความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในโรงเรียนให้มีประโยชน์เกื้อกูลกัน ส่งเสริมให้ครู นักเรียน และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม จัดโอกาสให้ครู นักเรียน ได้พบปะผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนหรือกลุ่มต่างๆในท้องถิ่นเพื่อแลกเปลี่ยน แนวคิดและช่วยพัฒนาระบบนิเวศโรงเรียนเป็นผู้นำด้านการพัฒนาและแก้ไขระบบนิเวศ ในโรงเรียนและชุมชน

2.6. ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน หมายถึง การเรียนการสอนของครูผู้สอนให้เชื่อมโยงกับสภาพของชุมชนและสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะที่พึงประสงค์ จัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศประกอบด้วย ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนและ กิจกรรมที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสภาพสิ่งแวดล้อมและสภาพชุมชน ครูปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะที่พึงประสงค์ ในการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อม ครูจัด

สิ่งแวดล้อม ภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน ครูเสริมสร้างการเรียนรู้ในห้องเรียนให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม ครูเป็นผู้นำหรือจัดให้นักเรียนเข้าร่วม กิจกรรมเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ครูจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียน แสดงความรัก เมตตาเอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือและทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3. ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน ผู้วิจัยนำแนวคิดด้านจิตพิสัยของ แครธวอล บลูม และมาไซ (Krothwahl, Bloom and Masia) 5 ชั้น ได้แก่

3.1. การรับรู้ (receiving) หมายถึง การที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรับรู้ต่อสิ่งเร้าและมีความเข้าใจต่อสิ่งนั้นอย่างเรียบๆ และเริ่มขยายความเข้าใจต่อไปโดยการแสดงออก ประกอบด้วยพฤติกรรมสามารถบอกความแตกต่างระหว่างกิจกรรมที่โรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนบอกว่ากิจกรรมที่สังเกตเห็นหรือรับทราบเป็นกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสนใจ ฝึกฝน และยอมรับการปฏิบัติตามกิจกรรมสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน สามารถจำแนกความแตกต่างและเลือกปฏิบัติกิจกรรม สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนเฉพาะที่ได้สนใจ สามารถรวบรวมความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน

3.2. การตอบสนอง (responding) หมายถึง การที่นักเรียนมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าตามที่ได้รับจากการรับรู้ มีความพอใจในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเหล่านั้นซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้ สามารถแสดงความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ยอมรับและยินยอมปฏิบัติตามกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนอาสาหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมหรือกิจกรรมที่มีจุดประสงค์ในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน แสดงความพึงพอใจที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่มีจุดประสงค์ในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน เข้าร่วมสนทนาหรืออภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวคิดในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน

3.3. การเห็นคุณค่า (valuing) หมายถึง การที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมต่อปรากฏการณ์หรือกิจกรรมหนึ่งด้วยความเต็มใจ ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้ หากความรู้เพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ยอมรับในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน เข้าช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ มีความชื่นชมในคุณค่าของกิจกรรมการ

จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ได้เข้าร่วมอภิปรายวิพากษ์วิจารณ์ ยกย่องชมเชย หรือคัดค้าน ตรวจสอบในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน

3.4. การจัดระบบ (organization) หมายถึง การที่นักเรียน มีการจัดระบบคุณค่าต่าง ๆ กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าและจำแนกจุดร่วม จุดแตกต่างระหว่างคุณค่า จากสิ่งที่เรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้ เข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน สามารถเป็นผู้จัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ ปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน เข้าร่วมกับกลุ่มอื่นเพื่อร่วมสร้างแนวคิดการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและการจัดการเรียนการสอน ชักชวนผู้อื่นเข้าร่วมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน

3.5. การเกิดจินตนิสัย (characterization) หมายถึง การที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมยึดถือจนกลายเป็นนิสัยซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้ ปรับปรุงแนวคิดในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน นำแนวคิดที่ปรับปรุงแล้วไปพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรม สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน มีเอกลักษณ์ของตนเองที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนไม่มีใครสามารถมาปรับเปลี่ยน ได้รับการยอมรับ ยกย่อง ชมเชย จากสถานศึกษาและชุมชนว่าปฏิบัติตนหรือมีเอกลักษณ์เป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) คะแนนจัดอันดับ 5 ระดับ ของ ไคเคิร์ท (Likert's five rating scale) ซึ่งมีน้ำหนักของคะแนนตามลำดับการปฏิบัติแสดงออกว่ามีค่าน้อยเพียงใด โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเลือกตอบ (Checklist) เพียงตัวเลือกเดียวเท่านั้น ตั้งแต่น้อยที่สุดน้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด มีความหมายดังนี้

คะแนน 1 หมายถึง	การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนน 2 หมายถึง	การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 3 หมายถึง	การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 4 หมายถึง	การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก
คะแนน 5 หมายถึง	การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนประถมศึกษา โดยใช้
มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) คะแนน 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert's five rating scale)
ซึ่งมีน้ำหนักของคะแนนตามลำดับการปฏิบัติแสดงออกว่ามีค่าน้อยเพียงใด โดยผู้ตอบ
แบบสอบถามจะต้องเลือกตอบ (checklist) เพียงตัวเลือกเดียวเท่านั้น ตั้งแต่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง
มาก และมากที่สุด มีความหมายดังนี้

คะแนน 1 หมายถึง	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด
คะแนน 2 หมายถึง	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน อยู่ในระดับ น้อย
คะแนน 3 หมายถึง	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง
คะแนน 4 หมายถึง	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก
คะแนน 5 หมายถึง	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาเครื่องมือเกี่ยวกับแนวคิดของมาตรฐาน
โรงเรียน พุทธศักราช 2541 มาตรฐานที่ 7 มาตรฐาน การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียน
การสอน 6 ด้าน นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม จำนวน 34 ข้อ และพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของ
นักเรียนโดยประยุกต์จากแนวคิดด้านจิตพิสัยของ แครธวอล บลูม และมาเซีย (Krathwohl ,Bloom
and Masia) และแบบสอบถามของ พรลักษ์ณ์ สว่างศรี จำนวน 25 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็น
แบบสอบถามตามมาตราส่วนประเมินค่าจัดอันดับ 5 ระดับ ของไลเคิร์ต (Likert's five rating scale)

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบ ปรับสำนวนภาษาให้สอดคล้องกับเนื้อหา

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 โรงเรียน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 60 คน

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)³ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9472

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี เพื่อใช้ในการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ให้ออกหนังสือถึงสถานศึกษา ทั้ง 89 แห่ง ขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยให้ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และนักเรียน รวมโรงเรียนละ 6 คน ดำเนินการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี พร้อมด้วยแบบสอบถาม ถึงสถานศึกษาทั้งหมดด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยให้โรงเรียนนำแบบสอบถามส่งคืน และติดตามแบบสอบถาม พร้อมรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง ตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (f)
2. การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 วิเคราะห์ระดับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนและข้อที่ 2 วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมายของคะแนนถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้

³Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing*, 3rd ed. (New York : Harper and Row Publishers,1974),161.

จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลอยู่ระดับใด แสดงว่าความคิดเห็นนั้น เป็นไปตามเกณฑ์ของ เบสต์ (Best)⁴ ที่ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง มีระดับการจัดตั้งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน และระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง หมายถึง มีระดับการจัดตั้งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน และระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง หมายถึง มีระดับการจัดตั้งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน และระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง มีระดับการจัดตั้งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน และระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง หมายถึง มีระดับการจัดตั้งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน และระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3 ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson 's product moment correlation - coefficient)

4. นำเสนอผลการวิเคราะห์ ในรูปตารางประกอบความเรียง และนำข้อมูลไปใช้ในการสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะต่อไป

⁴John W. Best, **Research in Education** (New Jersey : Prentice – Hall Inc., 1970), 190.

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการขึ้นเพื่อทราบข้อความจริงเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี ซึ่งข้อความจริงที่ค้นพบจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยดำเนินการหาคำตอบ 3 ประการ คือ 1. การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับใด 2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับใด 3. การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาหรือไม่ โดยนำกรอบแนวความคิดจากการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541) มาเป็นตัวแปรต้น มี 6 ด้าน คือ 1. การจัดสภาพต่างๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 2. การจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ 3. การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน 4. การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล 5. การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน 6. ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน สำหรับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน ผู้วิจัยนำแนวคิดด้านจิตพิสัย ของ แครทวอลบลูม และมาไซ (Krathwohl , Bloom and Masia) 5 ชั้น มาเป็นตัวแปรตาม มี 5 ระดับคือ 1. การรับรู้ 2. การตอบสนอง 3. การเห็นคุณค่า 4. การจัดระบบ 5. การสร้างกิจนิสัย ตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี 89 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล (Respondent) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 89 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 89 คน ครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 89 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 267 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติความถี่ (f) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation - coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis)

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 89 โรงเรียน ได้รับกลับคืนมา 88 โรงเรียน จำนวน 534 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 528 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.87 ซึ่งคิดเป็นจำนวนแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 3 พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation - coefficient)

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 528 คน โดยจำแนกผู้เป็นผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 264 คน และนักเรียนจำนวน 264 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูผู้สอน

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหาร ผู้ช่วย และครูผู้สอน)	จำนวนผู้ตอบ (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.เพศ		
1.ชาย	160	60.60
2.หญิง	104	39.40
รวม	264	100.00
2.อายุ		
1. 21-30 ปี	3	1.13
2. 31-40 ปี	15	5.69
3. 41-50 ปี	164	62.12
4. ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป	82	31.06
รวม	264	100.00
3.ระดับการศึกษา		
1.ต่ำกว่าปริญญาตรี	15	5.69
2. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	212	80.30
3.ปริญญาโท	37	14.01
4.ปริญญาเอก	-	-
รวม	264	100.00
4.ตำแหน่ง		
1.ผู้บริหารโรงเรียน	88	33.33
2.ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	88	33.33
3.ครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	88	33.34
รวม	264	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 60.60 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 62.12 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีจำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 80.30 ส่วนตำแหน่ง ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีจำนวน 88 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)	จำนวนผู้ตอบ (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. เพศ		
1. ชาย	111	42.04
2. หญิง	153	57.96
รวม	264	100.00
2. อายุ		
1. 10 ปี	-	-
2. 11 ปี	52	19.70
3. 12 ปี	199	75.38
4. 13 ปี	11	4.17
5. ตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป	2	0.75
รวม	264	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นนักเรียนพบว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 57.96 ส่วนอายุ 12 ปี มีจำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 75.38

ตอนที่ 2 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

การวิเคราะห์ระดับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำไปเทียบกับคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ของเบส (Best) ปรากฏผลในภาพรวม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับโรงเรียนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดราชบุรี

(N=88)

การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	ระดับ		
	\bar{x}	S.D.	ค่าระดับ
1. การจัดสภาพต่างๆด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน X_1	3.93	.32	มาก
2. การจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน X_2	3.80	.27	มาก
3. การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน X_3	3.84	.29	มาก
4.การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้ และแหล่งข้อมูล X_4	3.89	.21	มาก
5.การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน X_5	3.72	.28	มาก
6.ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน X_6	4.02	.18	มาก
รวม (X_{tot})	3.87	.17	มาก

ตามตารางที่ 4 พบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$ S.D. = .17) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาทุกด้านอยู่ใน ระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับมาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ความเป็นกัลยาณมิตรของ ครูผู้สอน X_6 ($\bar{x} = 4.02$ S.D. = .18) ลำดับที่ 2 คือ การจัดสภาพต่างๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (X_1) ($\bar{x} = 3.93$ S.D. = .32) และลำดับที่ 3 การ ให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล X_4 ($\bar{x} = 3.89$ S.D. = .21) ลำดับที่ 4 การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน X_3 ($\bar{x} = 3.84$ S.D. = .29) อันดับที่ 5 การจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน X_2 ($\bar{x} = 3.80$ S.D. = .27) และอันดับ สุดท้าย คือ การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน X_5 ($\bar{x} = 3.72$ S.D. = .28)

เมื่อวิเคราะห์ระดับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ
การเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

(N=88)

ข้อ ที่	การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนของโรงเรียน	ระดับ		
		\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1	โรงเรียนจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศทั้ง ภายในและภายนอกห้องเรียน	3.93	.32	มาก
	จัดสภาพแวดล้อมทั่วไปของอาคารเรียน ห้องเรียน และห้องพิเศษ เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน	3.97	.36	มาก
2	จัดสภาพอาคารประกอบเอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน	3.95	.36	มาก
3	จัดสภาพบริเวณโรงเรียน เช่น สนาม สวนหย่อมเอื้อต่อบรรยากาศ การเรียนการสอน	4.00	.40	มาก
4	มีการจัดการขยะมูลฝอยและบำบัดของเสียต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	3.71	.44	มาก
5	จัดโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียน ให้สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างอิสระ	3.92	.43	มาก
6	จัดระบบการใช้สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า แสงสว่าง น้ำดื่ม น้ำใช้ อย่างเหมาะสมเพียงพอ	4.04	.41	มาก
7	โรงเรียนจัดมุมประสบการณ์	3.8	.27	มาก
	จัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ภายในห้องเรียน	3.00	.36	มาก
8	จัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจนค้นพบ ความถนัดและวิธีการของตนเอง	3.71	.37	มาก
9	การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน เกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งกันและกันของนักเรียน	3.73	.33	มาก
10	การจัดมุมประสบการณ์ ให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายและ สร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมี เหตุผล	3.79	.36	มาก
11	กิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน นักเรียนได้รับ การเสริมแรงจากครูให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและ จากกลุ่ม	3.89	.30	มาก
12	กิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนนักเรียนได้ฝึกคิด รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.79	.33	มาก
13	กิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์ นักเรียนสามารถเลือกทำกิจกรรม ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง อย่างมีความสุข	3.82	.36	มาก

ข้อ ที่	การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนของโรงเรียน	ระดับ		
		\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
14	การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน นักเรียนได้ฝึก ตนเองให้มีวินัย และรับผิดชอบในการทำงาน	3.82	.31	มาก
15	การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึก ประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่นตลอดจนความสนใจใฝ่หา ความรู้อย่างต่อเนื่องกัน	3.82	.39	มาก
16	โรงเรียนให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน	3.84	.29	มาก
	จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์และการ สร้างสรรค์ผลงาน โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่สะดวกต่อการนำเสนอผลงาน ของนักเรียน	3.80	.35	มาก
17	จัดให้มีการแสดงผลงาน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงชิ้นงาน และสร้างสรรค์ผลงานของตน	3.94	.36	มาก
18	จัดข้อมูลที่เหมาะสมในการนำเสนอผลงาน เพื่อเป็นการอธิบายให้ เหตุผลเกี่ยวกับผลงานนั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนได้นำไปประเมินตนเอง	3.75	.39	มาก
19	การนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน เจ้าของผลงานยินยอม ให้นำออกแสดง	3.87	.32	มาก
20	โรงเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และ แหล่งข้อมูล	3.89	.21	มาก
	นำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ในเรื่องที่เป็นประสบการณ์ตรง เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวท้องถิ่นของตน	3.89	.36	มาก
21	กิจกรรมของท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีความภูมิใจ และสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างมีความสุข	3.95	.36	มาก
22	กิจกรรมของท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิด สร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติ ที่จะทำให้ เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน	3.82	.30	มาก
23	กิจกรรมของท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะ พื้นฐานในการประกอบสัมมาอาชีพ มีความสามารถในการจัดการ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	3.92	.26	มาก
24	กิจกรรมของท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจสภาพ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทาง พัฒนาชุมชนตลอดจน อนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตน	3.87	.30	มาก

ข้อ ที่	การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนของโรงเรียน	ระดับ		
		\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
	<u>โรงเรียนจัตวาวิทยาลัย ในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด</u>	3.72	.28	มาก
25	จัดระบบความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ให้มีประโยชน์เกื้อกูลกัน	.71	.27	มาก
26	ส่งเสริมให้ครู นักเรียน และชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม	3.76	.30	มาก
27	จัดโอกาสให้ครู นักเรียน ได้พบปะผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนหรือกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดและช่วยพัฒนาระบบนิเวศ	3.79	.34	มาก
28	โรงเรียนเป็นผู้นำด้านการพัฒนาและแก้ไขระบบนิเวศ	3.62	.35	มาก
	<u>ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอนในโรงเรียน</u>	4.02	.18	มาก
29	ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนและกิจกรรมสอดคล้องและเชื่อมโยงกับสภาพสิ่งแวดล้อมและสภาพชุมชน	3.91	.27	มาก
30	ครูปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะที่พึงประสงค์ ในการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อม	4.02	.23	มาก
31	ครูจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน	4.02	.22	มาก
32	ครูเสริมสร้างการเรียนรู้ในห้องเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม	4.03	.24	มาก
33	ครูเป็นผู้นำหรือจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้าง บรรยากาศและสภาพแวดล้อม	4.05	.24	มาก
34	ครูจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียน แสดงความรัก เมตตา เอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือและทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข	4.10	.21	มาก

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดสภาพต่างๆ ของกายภาพกิจกรรมบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = .32) และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยจะพบว่าทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ไฟฟ้า แสงสว่าง น้ำดื่ม น้ำใช้ อย่างเหมาะสมเพียงพอและมีการจัดสภาพบริเวณโรงเรียนที่เอื้อต่อบรรยากาศ การเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุดสองด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และ 4.00 ตามลำดับ

2. การจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = .27) และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยจะพบว่าทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนนักเรียนได้รับการเสริมแรงจากครูให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและจากกลุ่มที่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = .30)

3. การให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = .29) และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยจะพบว่าทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดให้มีการแสดงผลงาน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงชิ้นงานและสร้างสรรค์ผลงานของตนเองที่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = .36)

4. การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูลของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = .21) และเมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อยจะพบว่าทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกิจกรรมท้องถิ่นที่จัดให้โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชนที่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = .26)

5. การจัดระบบนิเวศวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = .28) และมีเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยจะพบว่าทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะจัดโอกาสให้ครูนักเรียนได้พบปะผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนหรือกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดและช่วยพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = .34)

6. ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = .18) และเมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อยๆ จะพบว่าทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในประเด็นที่กล่าวถึงว่าครูจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และประสบผลสำเร็จใน

การเรียนแสดงความรัก เมตตา เอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกันช่วยเหลือและทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขที่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = .21)

ตอนที่ 3 พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำไปเทียบกับคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบส (Best) ปรากฏผลในภาพรวม ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

N=88

พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน	ระดับ		
	\bar{x}	S.D.	ค่าระดับ
1.การรับรู้ (Y_1)	3.76	.25	มาก
2.การตอบสนอง (Y_2)	3.90	.27	มาก
3.การเห็นคุณค่า (Y_3)	3.76	.28	มาก
4.การจัดระบบ (Y_4)	3.78	.28	มาก
5.การสร้างกิจนิสัย (Y_5)	3.64	.31	มาก
รวม (Y_{tot})	3.77	.23	มาก

ตามตารางที่ 6 พบว่า พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = .23) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยสามารถเรียงลำดับ พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนได้ ดังนี้ ลำดับที่ 1 การตอบสนอง (Y_2) ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = .27) ลำดับที่ 2 การจัดระบบ (Y_4) ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = .28) ลำดับที่ 3 การรับรู้ (Y_1) ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = .25) ลำดับที่ 4 การเห็นคุณค่า (Y_3) ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = .28) และอันดับสุดท้าย คือ การสร้างกิจนิสัย (Y_5) ($\bar{x} = 3.64$ S.D. = .31)

เมื่อวิเคราะห์ระดับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียน การสอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกเป็น รายชื่อ พบว่าทุก ชื่ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

N=88

ข้อ ที่	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน	ระดับ		
		\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1	<u>นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับรู้</u>	3.76	.25	มาก
	นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างระหว่างกิจกรรมที่โรงเรียนจัด สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	3.69	.29	มาก
2	นักเรียนบอกได้ว่ากิจกรรมที่สังเกตเห็นหรือรับทราบเป็นกิจกรรม การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	3.78	.32	มาก
3	นักเรียนมีความสนใจ ฝึกฝน และยอมรับการปฏิบัติตามกิจกรรมที่ เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	3.87	.31	มาก
4	นักเรียนสามารถจำแนกความแตกต่างและเลือกปฏิบัติตามกิจกรรม สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน เฉพาะที่ได้สนใจ	3.70	.28	มาก
5	นักเรียนสามารถรวบรวมความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการจัด สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.74	.36	มาก
6	<u>นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการตอบสนอง</u>	3.90	.27	มาก
	นักเรียนแสดงความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนการสอน	3.95	.32	มาก
7	นักเรียนยอมรับและยินยอมปฏิบัติตามกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนการสอน	4.00	.34	มาก
8	นักเรียนอาสาหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมหรือกิจกรรมที่มี จุดประสงค์ในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	3.82	.34	มาก
9	นักเรียนแสดงความพึงพอใจที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการจัด สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	3.98	.29	มาก

ตารางที่ 7 ต่อ

ข้อ ที่	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน	ระดับ		
		\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
10	นักเรียนเข้าร่วมสนทนาหรืออภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนด้วยความสนใจ	3.72	.37	มาก
11	นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการเห็นคุณค่า	3.76	.28	มาก
	นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	3.67	.36	มาก
12	นักเรียนยอมรับในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	3.84	.29	มาก
13	นักเรียนเข้าช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ	3.81	.32	มาก
14	นักเรียนมีความชื่นชมในคุณค่าของกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	3.88	.31	มาก
15	นักเรียนได้เข้าร่วมอภิปราย วิพากษ์วิจารณ์ ขกย่องชมเชย หรือคัดค้าน ตรวจสอบในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน	3.59	.37	มาก
16	นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดระบบ	3.78	.28	มาก
	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.89	.33	มาก
17	นักเรียนสามารถเป็นผู้จัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนได้	3.70	.35	มาก
18	นักเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกรอบของการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.84	.31	มาก
19	นักเรียนเข้าร่วมกับกลุ่มอื่นเพื่อร่วมสร้างแนวคิดการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและการจัดการเรียนการสอน	3.78	.35	มาก

ตารางที่ 7 ต่อ

ข้อ ที่	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน	ระดับ		
		\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
20	นักเรียนชักชวนผู้อื่นเข้าร่วมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน	3.71	.35	มาก
21	นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการสร้างจินตีย	3.64	.31	มาก
	นักเรียนปรับปรุงแนวคิดในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.62	.33	มาก
22	นักเรียนนำแนวคิดที่ปรับปรุงแล้วไปพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน	3.62	.37	มาก
23	นักเรียนได้ปรับพฤติกรรมให้เข้ารอบของการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.68	.35	มาก
24	นักเรียนมีเอกลักษณ์ของตนเองที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ไม่มีใครสามารถมาปรับเปลี่ยนได้	3.57	.33	มาก
25	นักเรียนได้รับการยอมรับ ยกย่อง ชมเชย จากสถานศึกษา และชุมชนว่าเป็นผู้ปฏิบัติตนหรือมีเอกลักษณ์เป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อม	3.70	.37	มาก

จากตารางที่ 7 สรุปได้ว่า พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี ด้านต่างๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.พฤติกรรมเกี่ยวกับรับรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .25) และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยจะพบว่าทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนักเรียนมีความสนใจฝึกฝนและยอมรับการปฏิบัติตามกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนเพื่อการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .31)

2.พฤติกรรมเกี่ยวกับการตอบสนองของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .27) และมีพิจารณาในประเด็นย่อยจะพบว่าทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ

นักเรียนยอมรับและยินยอมปฏิบัติตามกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = .34)

3.พฤติกรรมความเห็นคุณค่าของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = .28) และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยจะพบว่าทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนักเรียนมีความชื่นชมในคุณค่าของกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = .31)

4.พฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดระบบของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = .28) และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยจะพบว่าทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = .33)

5.พฤติกรรมเกี่ยวกับการสร้างกิจนิสัยของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = .35) และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยจะพบว่าทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนักเรียนได้ปรับพฤติกรรมให้เข้ากรอบของการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ไม่มีใครสามารถมาปรับเปลี่ยนได้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = .35)

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนการสอนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ในภาพรวม ได้วิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation - coefficient) ปรากฏผล ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ห้มาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียน การสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา

N=88

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y _{tot}
X ₁	.367**	.380**	.246*	.228**	.036	.287**
X ₂	.435**	.310**	.341**	.369**	.260**	.400**
X ₃	.421**	.377**	.377**	.412**	.155	.403**
X ₄	.182	.070	.182	.124	.202	.182
X ₅	.242**	.140	.191	.174	.206	.224*
X ₆	.263*	.305**	.266*	.268*	.161	.294**
X _{tot}	.488**	.406**	.402**	.398**	.245*	.451**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน (x_{tot}) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี (y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยจะพบว่าองค์ประกอบด้านจัดสภาพต่างของกายภาพ กิจกรรมบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (x_1) ด้านการจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน (x_2) ด้านการจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน (x_3) ด้านการให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้และแหล่งข้อมูล (x_4) ด้านการจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน (x_5) ด้านความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอนสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยอย่างมีนัยสำคัญยกเว้นด้านการจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน (x_6) เท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของการจัดสภาพต่างๆ ของกายภาพกิจกรรมบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (x_1) กับองค์ประกอบย่อยของการรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการเกิดกณินสัยจะพบว่าการจัดสภาพต่างๆ ของกายภาพกิจกรรมบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (x_1) สัมพันธ์กับการรับรู้ (y_1) การตอบสนอง (y_2) การเห็นคุณค่า (y_3) และการจัดระบบ (y_4) ยกเว้นการเกิดกณินสัย (y_5) ที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ความสัมพันธ์จากการจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน (x_2) กับองค์ประกอบของพฤติกรรมจะพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญในๆ ทุกด้านทั้งพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน

ความสัมพันธ์ของการให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน (x_3) กับองค์ประกอบของพฤติกรรมด้านจิตพิสัยจะพบว่าการให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน (x_3) มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านพฤติกรรมจิตพิสัยของนักเรียนทุกด้าน ยกเว้น การเกิดจินตนิสัย (y_5) จะมีความสัมพันธ์กับ (x_4) กับองค์ประกอบภาพรวมของพฤติกรรมด้านจิตพิสัยจะพบว่าไม่มีองค์ประกอบใดที่

ความสัมพันธ์ของการให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล (x_4) กับองค์ประกอบภาพรวมของพฤติกรรมด้านจิตพิสัยจะพบว่าไม่มีองค์ประกอบใดที่มีความสัมพันธ์กัน

ความสัมพันธ์ของการจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน (x_5) กับองค์ประกอบของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ (y_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกนั้นไม่สัมพันธ์กัน

ความสัมพันธ์ของการเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน (x_6) กับองค์ประกอบของพฤติกรรมด้านจิตพิสัยมีความสัมพันธ์กับ การรับรู้ (y_1) การตอบสนอง (y_2) การเห็นคุณค่า (y_3) และการจัดระบบ (y_4) ยกเว้นองค์ประกอบด้านการสร้างจินตนิสัยไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบระดับมาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี 2) เพื่อทราบระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี 3) เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 88 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลมี 4 กลุ่ม รวม 528 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม ตามแนวคิดตามมาตรฐานโรงเรียนพุทธศักราช 2541 มาตรฐาน ที่ 7 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ และตามแนวคิดของ แครทโวล บลูม และมาไซ (Krathwohl, Bloom and Masia) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation - coefficient)

ข้อค้นพบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยขอเสนอข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก
2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก

3. การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่มิมีความสัมพันธ์สรุปได้ ดังนี้

3.1 การจัดสภาพต่างๆด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ การตอบสนอง การจัดระบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันการเห็นคุณค่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่สัมพันธ์กับการสร้างจินตนิยาย

3.2 การจัดมุมประสบการณ์ต่างๆในห้องเรียน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการสร้างจินตนิยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.3 การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ การตอบสนอง การจัดระบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่สัมพันธ์กับการสร้างจินตนิยาย

3.4 การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยว กับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล ไม่สัมพันธ์กับการรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการสร้างจินตนิยาย

3.5 การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และไม่สัมพันธ์กับการตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการสร้างจินตนิยาย

3.6 ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กับการตอบสนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสัมพันธ์กับ การรับรู้ การเห็นคุณค่า การจัดระบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่สัมพันธ์กับการสร้างจินตนิยาย

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่ม คือ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนต่างเห็นถึงความสำคัญของการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนว่าเป็นกิจกรรมที่มีผลต่อคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา โดยนำเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติ มาเป็นแนวทางสร้างจิตสำนึกและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน และเป็นแนวทางสำคัญในการที่จะสร้างเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นในตัวคือนักเรียน โดยเฉพาะคุณภาพของนักเรียนในด้านจิตพิสัยที่เป็นพฤติกรรมในทางที่พึงปรารถนา การดำเนินงานด้านต่างๆให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานของการจัดสิ่งแวดล้อมและการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโรงเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจ ความเป็นอยู่ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต หรือสิ่งแวดล้อม ได้เขียนถึงการพัฒนาเพื่อชีวิตและสังคมที่ดีงาม ไว้ว่า สภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของคน เราต้องจัดสภาพเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาในตัวคน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยภายนอก ตั้งแต่ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ระบบการบริหารงานในสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จึงมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นอย่างมาก โรงเรียนจึงต้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและห้องเรียนจะเป็นทางหนึ่งที่จะเสริมขวัญกำลังใจให้ครูได้ปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจตลอดจนสนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมในทางที่พึงปรารถนาเพิ่มขึ้นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบอร์เซทท์ ได้ศึกษาเรื่องเจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 ผลการศึกษา พบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักเรียน คือ การสอนของครู การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และสิ่งเร้าภายนอก เช่น ภาพยนตร์ เป็นตัวการสำคัญที่ส่งผลถึงเจตคติของนักเรียน เขาได้เน้นว่า องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะเป็นตัวเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักเรียนคือ การได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ได้ยึดจุดมุ่งหมายหลักสูตร จุดประสงค์กลุ่มวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้อยู่ แต่ละรายวิชาเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน จึงสามารถหล่อหลอมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความคิด ความรู้สึก มีจิตใจที่ดีงาม มีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งมีการประเมินผลผู้เรียนที่ดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมิลเลอร์ ได้ศึกษาเจตคติของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในชิคาโกจำนวน 508 คน โดยวิธีสัมภาษณ์และใช้คำถามปลายเปิดได้ข้อมูลสรุปว่า เด็กชั้นประถมศึกษาอยู่ในระยะสำคัญของการเจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การเข้าใจหรือเกิดมีทัศนคติที่ผิดๆ เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมก็เกิดขึ้นในวัยที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาด้วย เขาสรุปว่า วัยที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาเป็นระยะที่ต้องสร้างเจตคติที่เหมาะสมเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับเด็ก จึงทำให้เกิดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยที่ดีแก่นักเรียน ตั้งแต่ การรับรู้ การ

ตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ ตลอดจนการปฏิบัติให้เป็นนิสัยหรือสร้างกิจนิสัย ผลการวิจัยครั้งนี้จึงปรากฏว่า นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมด้านจิตพิสัยอยู่ในระดับมาก

3. การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในภาพรวม แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนทุกด้านมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน ได้สอดคล้องกับบุญช่วย จินดาพันธ์กล่าวไว้ว่าจิตพิสัยเป็นการเรียนรู้ทางเจตคติที่พาดพิงถึงคุณลักษณะทางอารมณ์ของการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับว่านักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับเนื้อหา รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับตนเอง เป็นการพิจารณาความสนใจ ความซาบซึ้ง เจตศรัทธา ค่านิยมและคุณลักษณะ ดังนั้น การส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์ต่อกันย่อมส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่ดีของนักเรียนด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การจัดการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญโดยตรงและช่วยกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน เนื่องจากการจะเกิดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยได้นั้น นักเรียนต้องมีการพัฒนาในระดับจิตใจ และมีพฤติกรรมที่ยอมรับและตอบสนองต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน รวมถึงต้องมีความเชื่อ ค่านิยม ความรู้สึก อารมณ์ ต่อกิจกรรมทั้งหลายทั้งปวงนั้นด้วย ซึ่งหากกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนดี ก็จะเป็นกิจกรรมที่ช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ดีอีกด้วย

สำหรับการพิจารณาความสัมพันธ์เป็นรายคู่ระหว่างการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน ที่พบว่ามีทั้งที่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและไม่สัมพันธ์กันนั้น สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. การจัดสภาพต่างๆด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ การตอบสนอง การจัดระบบ และการเห็นคุณค่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สัมพันธ์กับการสร้างกิจนิสัย แสดงว่าการจัดสภาพต่างๆด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมในเบื้องต้นสามารถรับรู้ ตอบสนอง และคิดอย่างเป็นระบบได้สอดคล้องกับ ชเนศ ขำเกิด ให้ความหมายของบรรยากาศในโรงเรียนว่า เป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แล้วส่งผลถึงความรู้สึกของบุคลากร เป็นสภาพการณ์ที่ไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ แต่เป็น

ภาพสะท้อนของความรู้สึกรักของบุคลากรและ พรลักษณ์ สว่างศรี ได้ทำการวิจัยผลกระทบที่เกิดขึ้นในการนำมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการนำร่องสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโรงเรียนสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นอย่างมาก มีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจ ความเป็นอยู่ดังนั้น การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโรงเรียนจึงมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นอย่างมาก โรงเรียนจึงต้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการสอน ดังนั้น โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดสภาพต่างๆ ด้านกายภาพที่เน้นกิจกรรม บรรยากาศ การจัดการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้กิจกรรมเหล่านี้สามารถพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนจากขั้นพื้นฐานจนถึงพฤติกรรมขั้นสูงที่ทำให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นกิจนิสัยที่ดี

2. การจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน มีความสัมพันธ์กับ การรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการสร้างกิจนิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า กิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์ต่างๆในห้องเรียน สามารถสร้างเสริมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จากขั้นเบื้องต้น ไปจนถึงพฤติกรรมที่ดีในขั้นสูงได้สอดคล้องกับวินัย วัชรวัฒนา นนท์ กล่าวว่าการจัดสภาพแวดล้อมธรรมชาติให้แก่สถานศึกษา เช่น การจัดสวนหย่อม ปลูกหญ้า ต้นไม้ให้ร่มเงา ไม้ดอกไม้ประดับ การจัดสภาพดังกล่าวก่อให้เกิดความรักผูกพันต่อสถานศึกษา และช่วยสร้างลักษณะนิสัยแก่ผู้เรียนด้วย การจัดสิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่และการเรียนรู้ของผู้เรียนในการที่จะดำรงตนให้มีความสุขในสังคม ซึ่งสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาที่สามารถมีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนได้และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการตามโครงการวิจัยการศึกษาเทคนิคพัฒนาจิตพิสัยร่วมกับกระบวนการคิดของนักเรียนได้วิจัยพบว่า สิ่งที่ครูได้ดำเนินการมากที่สุด คือ การจัดมุมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาการทางภาษา การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและเข้าใจธรรมชาติของเด็ก การจัดห้องเรียนสะอาด เป็นระเบียบและปลอดภัย การจัดห้องเรียนให้มีสภาพบรรยากาศที่อบอุ่นเร้าให้เด็กอยากเรียนรู้ การจัดห้องเรียนให้สะดวกต่อการจัดกิจกรรมทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมคู่ และกลุ่มใหญ่ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนจึงควรสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้มีการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนมากยิ่งขึ้นและหลากหลายทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากมุมประสบการณ์ในการสร้างความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน รวมถึงการสร้างคุณลักษณะนิสัยที่ดี

3. การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ การตอบสนอง การจัดระบบ การเห็นคุณค่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ แต่ไม่สัมพันธ์กับการสร้างกิจนิสัย แสดงให้เห็นว่า การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงาน และสร้างสรรค์ผลงานเป็นกิจกรรมที่ดีสามารถส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนมีการแสดงออก ด้านความคิดสร้างสรรค์ และมีพฤติกรรมในรับรู้ ตอบสนอง และคิดได้อย่างเป็นระบบ แต่ยังไม่ถึงขั้นสามารถทำให้นักเรียนปฏิบัติอย่างเป็นนิสัยได้ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานที่ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนนำเสนอผลงานยังขาดความเหมาะสมหรือไม่เพียงพอตามความต้องการหรือนักเรียนไม่สามารถเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับโกสิน รัชสาพันธ์ ได้ศึกษาวิธีสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับวิธีสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนให้นักเรียนเห็นสภาพปัญหาและลงมือปฏิบัติจริง และวิธีสอนโดยการศึกษาออกสถานที่เป็นวิธีสอนที่ดี นอกจากนี้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นวิธีสอนที่นักเรียนทุกคนคิดว่าเป็นวิธีสอนที่นักเรียนทุกคนคิดว่าเป็นวิธีสอนที่ได้ผลดีเป็นอันดับมา ดังนั้น โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดสถานที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้กิจกรรมเหล่านี้สามารถพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนจากขั้นพื้นฐานจนถึงพฤติกรรมขั้นสูงที่ทำให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นกิจนิสัยที่ดี

4. การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล ไม่สัมพันธ์กับการรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการสร้างกิจนิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนอาจใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน น้อย จึงไม่สามารถทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยได้ซึ่งสอดคล้องกับ เนิศัก พบว่านักเรียนในเขตเมืองที่มีโอกาสปะทะกับสิ่งแวดล้อมมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงสภาวะแวดล้อม สร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังนั้น ในด้านนี้ โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษด้วยการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นต่างๆ ทั้ง บุคคล องค์กร วัฒนธรรม และอื่นมาประยุกต์ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน หรือนำนักเรียนออกไปสู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้พบกับประสบการณ์จริง ก็จะสามารสร้างเสริมพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้

5. การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่สัมพันธ์กับการตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการสร้างกิจนิสัย แสดงว่า โรงเรียนไม่ได้เน้นการจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียนและชุมชนว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนหรืออาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการเรียนการสอนนั้นครูเพียงสอนให้นักเรียนรู้จักเรื่องระบบนิเวศวิทยา แต่ไม่ได้จัดหรือส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และช่วยจัดระบบนิเวศวิทยาทั้งในโรงเรียนและชุมชน ผลการวิจัยจึงปรากฏว่า การจัดระบบ

นิเวศวิทยา ไม่สัมพันธ์กับการตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการสร้างกิจนิสัยของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวอลโคสซ์ ได้สำรวจโครงการสิ่งแวดล้อมและนิเวศวิทยาในโรงเรียนประถมศึกษา 14 โรงเรียน ในมลรัฐอิลลินอยส์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องพบว่า วิธีสอนควรใช้สื่อหลายชนิดและศึกษานอกสถานที่ หลักสูตรควรเน้นการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ

6. ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กับการตอบสนอง การรับรู้ การเห็นคุณค่า การจัดระบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สัมพันธ์กับการสร้างกิจนิสัย แสดงว่า การแสดงออกของครูต่อนักเรียน เป็นการแสดงออกถึงคุณลักษณะของครูที่ดีที่ได้แสดงออกในการจัดการเรียนการสอน ทั้ง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ท่าทาง พฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีคุณธรรม และเป็นตัวอย่างที่ดี นั้น มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่ดีของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการตามโครงการวิจัยการศึกษาเทคนิคพัฒนาจิตพิสัยร่วมกับกระบวนการคิดของนักเรียนได้วิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์ทางบวกและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอนและนักเรียน ให้แรงเสริม สร้างขวัญและกำลังใจ ให้คำปรึกษา รับฟังความคิดเห็นของครูผู้สอนและยกย่องชมเชย ผู้บริหารสถานศึกษาได้เน้นให้ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนรู้ โดยใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น จัดหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามโครงการในส่วนของความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นของนักเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนของครูผู้สอน ดังนั้น การส่งเสริมให้ครูได้แสดงพฤติกรรมในห้องเรียนที่เพิ่มขึ้นที่เกี่ยวกับคุณลักษณะและทักษะของครูย่อมส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมในทางที่พึงปรารถนาเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการตามโครงการวิจัยการศึกษาเทคนิคพัฒนาจิตพิสัยร่วมกับกระบวนการคิดของนักเรียนได้วิจัยพบว่า กิจกรรมเสริมสร้างจิตพิสัยที่ครูผู้สอนดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในทุกกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกให้เด็กคิดกิจกรรมทำความดีให้แก่ตนเอง ห้องเรียนและโรงเรียน

สรุปได้ว่า ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการค้นพบของการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมจังหวัดราชบุรี เพื่อให้สามารถนำไปปรับปรุงการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมากจึงควรมีนโยบายให้โรงเรียนต่างๆ ควรพิจารณาจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการจัดสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกระดับในการพัฒนาการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยในทางที่พึงปรารถนาต่อไป

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก จึงควรมีนโยบายให้โรงเรียนทุกสังกัด ควรสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมมาก และแสดงออกถึงพฤติกรรมในห้องเรียนเกี่ยวกับทักษะในการสอนให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อประโยชน์ในการกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา จึงควรมีนโยบายให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นการพัฒนาจิตพิสัยไปพร้อมๆ กัน และควรมีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนและกิจกรรมส่งเสริมจิตพิสัย เพื่อฝึกให้เกิดการเรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยในโอกาสต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะเรื่อง ที่ควรทำการวิจัยในขั้นตอนต่อไป ดังนี้

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของการศึกษาวิจัยเพียงโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีเท่านั้น จึงเห็นว่าควรทำการวิจัยเรื่องเดียวกันนี้กับโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ และมีการศึกษาว่าเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) เพื่อเป็นการขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างขวางขึ้น เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบหาข้อสรุปว่ามาตรการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน ประการใด

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องเดียวกันนี้กับโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อหาข้อค้นพบว่าการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ และหากสามารถทำการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ก็จะสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน และพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

3. การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน ซึ่งมีผลต่อคุณภาพการเรียนของนักเรียน แต่สำหรับในระดับโรงเรียนยังมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย ดังนั้น จึงควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนให้สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนต่อไป

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ทอง. **สิ่งแวดล้อมศึกษา : ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2538.**
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2539.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2541.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. **สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, “เทคนิคพัฒนาจิตพิสัยร่วมกับกระบวนการคิด” .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2544.**
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. **การประเมินผลคุณลักษณะจิตพิสัย .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว พ.ศ. 2531.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. **แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลิต ปัจจัย และกระบวนการ : โครงการประกันคุณภาพการศึกษา .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.**
- โกวิท ทรัพย์พัฒน์. อ้างถึงใน พ.โพธิ์เทพะ [นามแฝง], "มาตรฐานบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนกันเถอะ." **มิตรครู 32, 32, 1 (มกราคม 2533), 33-35.**
- โครงการรุ่งอรุณ. **“พฤติกรรมที่บ่งในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม,” วารสารรุ่งอรุณ (ตุลาคม-ธันวาคม 2541) : 24-25.**
- ฉันทนา ภาคบงกช. **“โครงการพัฒนาจิตพิสัยในการเรียนการสอน” ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2540. (เอกสารอัดสำเนา)**
- ชลิต พุทธิรักษา. **“เกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ,” เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2526.**
- ชาญชัย อจินสมอาจ. **“การวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ,” วิทยจารย์ 83, 6 (กรกฎาคม 2533):34-38.**
- นาคยา ปิณฑนานนท์. **จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2545.**
- ประภาพรรณ เกือบวงศ์ และคนอื่น ๆ. **“การศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1” งานวิจัย : 2538, 1.**
- บุญช่วย จินดาพันธ์. **การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม . กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมศึกษาธิการ, 2536.**

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์.การจัดและบริหารอาชีวศึกษา.กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีจำกัด, 2542.

วิจิตร ดิฉันทีก. การบริหารโรงเรียน (ม.ป.ท. : 2537), 99.

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, กระทรวง. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนุสสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2536.

วินัย วีระพัฒนานนท์. สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : บริษัทส่องสยาม จำกัด, 2537.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทศนคติ : การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

ประคอง วรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

พรลักษ์ณ์ สว่างศรี. "ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการนำมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาโครงการนำร่องสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543), 58.

มานิต เรืองรัตน์. ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525 บทคัดย่อ.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.

วัลลี หลีสันติพงศ์. "การศึกษาพัฒนาตนเองเพื่อชีวิตและสังคมที่ดีงาม," วารสารวิชาการ 2, 100 (ตุลาคม 2542), 19.

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. "คู่มือการฝึกอบรมการส่งเสริมการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยใช้กระบวนการ AIC," 2534.

_____. "คู่มือการฝึกอบรมการส่งเสริมการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยใช้กระบวนการ AIC," 2534.

ลีปนนท์ เกตุทัต. ผู้รวบรวม. ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาไทย .กรุงเทพฯ : บมจ.ธนาคารกสิกรไทย, 2539.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) .กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์, 2539.

- _____ . แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) .กรุงเทพฯ : อรรถพล
การพิมพ์, 2544.
- _____ . การประกันคุณภาพการศึกษา, 2541, 50.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา, เล่มที่ 2 :
มาตรฐานโรงเรียน . กรุงเทพฯ : ที.พี.พรีน จำกัด, 2541.
- _____ . ศูนย์วิชาการกับการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา, เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2530.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. “ปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศปี 2550,”เอกสารประกอบ การ
สัมมนายุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 20-21,2539.
- _____ ., “ปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศปี 2550,” เอกสารประกอบการสัมมนา
ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 20-21 สิงหาคม 2539.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประกันคุณภาพการศึกษา . กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- สำนักงาน, คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม . กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
2524.
- สุพล วัฒนชัย. “บรรยากาศชั้นเรียน,” สารพัฒนาหลักสูตร อันดับที่...../..... (เม.ย. - มิ.ย. 2534).
- สุพรรณิ มีเทศก์. คู่มือบริหารโรงเรียน .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.
- อรรณพ เจือจาน. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม” (วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540), บทคัดย่อ.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. เอกสารคำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
ที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
2539.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์,
2537.
- อำนาจ เจริญศิลป์. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรีนติ้ง
เฮาส์, 2543.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, จุดมุ่งหมายทางการศึกษา . กรุงเทพฯ : หจก. ฟีนีเฟบบลิซซิ่ง, 2531.

ภาษาต่างประเทศ

- Berchett, Betty M. "A Descriptive Study of Fourth, Fifth and sixth Grade Students, Attitude Relate to Environmental Problem" **Dissertation Abstract International**. 32 (February 1972), 4439 A.
- Best. John W. **Research in Education** (New Jersey : Prentice – Hall Inc., 1970), 190.
- Cayne. Bernard S. "Environment." In **Encyclopedia Americana**. 10 (1975) : 480.
- Cronbach. Lee J. **Essentials of Psychological Testing**, 3rd ed. (New York : Harper and Row Publishers, 1974), 161.
- D.R. Krathwohl, B.S. Bloom, and B.B. Masia. **Taxonomy of Education Objectives. Handbook : Affective Domain** (New York : David McKay Co, Inc, 1973), 37.
- Good. Carter V. **Dictionary of Education**. New York : McGraw - Hill Book Co., 1959, 214.
- Joseph Lee Cronbach. **the dependability of behavioral measurement : theory of generalizability for scores and profiles** (New York : Willey, 1972), 14.
- Miller, Jon D. "The Development of Pre - Adult Attitude Toward Environmental Conservation and Pollution." **Dissertation Abstracts International** 36 (November 1975), 2731 A.
- Noeske, Nancy F. "A Comparative Study of The Effects of Difference Instruction treatment on Elementary Pupil Attitude Toward The Urban Environmental." **Dissertation Abstracts International**. May, 1975.
- Noeske, Nancy R, "A Comparative Study of The Effects of Different Instructional Treatments on Elementary Pupils' Attitudes Toward the Urban Environmental" **Dissertation Abstract International** 35970 : 4272 - 4274 A, January 1975.
- Nobile, and Dudy J (ed). **The Complete Ecology Fact Book Garden City**. NY : Doubleday & Company Inc., 1972, 154.
- Oratal Moolkum. "A Critical Study of the Standard Criteria for Primary Schools in Thailand," (Ph.D.Dissertation, Sardar Patel University, 1997), 41.
- Rovert S. Fox. **School Climate Improvement : A Challenge to the School Administrator**. 1-2.
- Walkorz, Vivian A. "A Study of Environmental Ecological Education Program in the Elementary Grades in Selected Cities of Illinois," **Dissertation Abstracts International**, 35 (November 1972) : 1997 A.
- Webster 3rd. "New International Dictionary." Chicago : **Encyclopedia Press**. 1976, 760.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ.0520.203.2/5 81

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

1 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ชาญ ชุ่มบุญชู

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายพงศ์ศิริ จันทิวาสน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“มาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติ
กรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ราชบุรี”

ดังนั้นจึงขอกความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะดังกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

FAX. 0 3421 9136

ที่ ศธ 0520.203.2 / ๒๕๖

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

๙ ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอลดลงเครื่องมือ

เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดตากแดด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วย นายพงศ์ศิริ จันทิวาสน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
มาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิต
พิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้ นายพงศ์ศิริ
จันทิวาสน์ ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข
ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวณชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

โทรสาร. 0 3421 9136

ที่ ศธ 0520.107/ 21๖๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

12 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ด้วย นายพงศ์ศิริ จันทิวาสน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “มาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน สังกัดหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งผู้ช่วยผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการ ตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ดร. นพ.

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย จินะตั้งกูร)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 034243435 , 034218788

ที่ ศธ 0520.107/ ๒17๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

๑๒ ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

ด้วย นายพงศ์ศิริ จันทิวาสน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “มาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน สังกัดหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งผู้ช่วยผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขาธิการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 034243435 . 034218788

ที่ ศธ 04127 /4520

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1
ตำบลดอนตะโก อำเภอเมืองราชบุรี 70000

17 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ด้วย มหาวิทยาลัยศิลปากร แจ้งว่า นายพงศ์ศิริ จันทิวาสน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "มาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา" มีความประสงค์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จึงขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะประสานรายละเอียดกับโรงเรียนโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวิมล สุภาไพเราะกุล)

ผู้อำนวยการศูนย์บริการการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ปฏิบัติหน้าที่

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ปฏิบัติหน้าที่แทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

กลุ่มอำนวยการ

โทร.0 3232 1914 ต่อ 107

โทรสาร 0 3232 1915

ที่ ศธ 04128/2470

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี 70120

16 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอกวามอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นายพงศ์ศิริ จันทิวาสณ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “มาตรฐานโรงเรียนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี” ขอกวามร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์จากผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พิจารณาแล้วเห็นควรให้โรงเรียนในสังกัดให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่นักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายทรงพล ลิโนภาสสิทธิ์)

ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี ปฏิบัติหน้าที่

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

กลุ่มอำนวยการ :

กลุ่มงานประสานงาน

โทร.0-3223-170-3

โทรสาร 0-3223-2211

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. **ดร.ชาญ ชุ่มบุญชู**
 ตำแหน่ง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโพธาราม
 สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาราชบุรี
2. **นายหัสนัย ชามช่วง**
 ตำแหน่ง ศึกษาพิเศษที่ 9
 สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาราชบุรี
3. **นายนพแสน สมขานนทนากุล**
 ตำแหน่ง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวก
 สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี
4. **นายสมพงษ์ พุรัตนะ**
 ตำแหน่ง ศึกษาธิการอำเภอบ้านโป่ง
 สังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
5. **นายชัชวรินทร์ ชวนวัน**
 ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม 8 ว. สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา
 สังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง มาตรฐานโรงเรียนการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน
ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง

- ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ
 - ผู้บริหาร โรงเรียน 1 ชุด
 - ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน 1 ชุด
 - ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1 ชุด
 - นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3 ชุด
 - แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี
 - คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม โดยจะ ไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่ประการใด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง
 - แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนประถม ศึกษา
 - ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา
- ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นายพงศ์ศิริ จันทิวาสน์

นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

(สำหรับผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูผู้สอน)

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

□ □ □

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของท่าน	สำหรับผู้วิจัย
1	เพศ ○ ชาย ○ หญิง	☐ 1
2	อายุ ○ 21-30 ปี ○ 31-40 ปี ○ 41-50 ปี ○ ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป	☐ 2
3	ระดับการศึกษา ○ ต่ำกว่าปริญญาตรี ○ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ○ ปริญญาโท ○ ปริญญาเอก	☐ 3
4	ตำแหน่ง/สถานะของผู้ตอบ ○ ผู้บริหารโรงเรียน ○ ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน ○ ครูผู้สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	☐ 4

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

(สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของนักเรียน

□ □ □

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของนักเรียน	สำหรับผู้วิจัย
1	เพศ ○ ชาย ○ หญิง	☐
2	อายุ ○ 10 ปี ○ 11 ปี ○ 12 ปี ○ 13 ปี ○ ตั้งแต่ 14 ปี ขึ้นไป	☐

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 2 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อโดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ ที่ตรงกับการปฏิบัติของโรงเรียนในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายความว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายความว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 3 หมายความว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายความว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายความว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนของโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
0	การกำหนดโครงสร้างการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและ บรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน	5	4	3	2	1	☐ 00
		✓					

คำอธิบาย

จากตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ 5 แสดงว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในการกำหนดโครงสร้างการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อที่	การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนของโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
1	โรงเรียนจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนใน เรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด จัดสภาพแวดล้อมทั่วไปของอาคารเรียน ห้องเรียน และ ห้องพิเศษ เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน						☐ 5
2	จัดสภาพอาคารประกอบเอื้อต่อบรรยากาศ การเรียนการสอน						☐ 6
3	จัดสภาพบริเวณโรงเรียน เช่น สนาม สวนหย่อมเอื้อ ต่อบรรยากาศการเรียนการสอน						☐ 7
4	มีการจัดการขยะมูลฝอยและบำบัดของเสียต่าง ๆ อย่าง เป็นระบบ						☐ 8
5	จัดโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียน ให้สามารถเคลื่อนย้าย ได้อย่างอิสระ						☐ 9
6	จัดระบบการใช้สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า แสงสว่าง น้ำดื่ม น้ำใช้ อย่างเหมาะสมเพียงพอ						☐ 10
7	โรงเรียนจัดมุมประสบการณ์ในเรื่องต่อไปนี้ <u>มากน้อย เพียงใด</u> จัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ภายในห้องเรียน						☐ 11
8	จัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ให้นักเรียนได้ฝึก ปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง						☐ 12
9	การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน เกิดจากการ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันของนักเรียน						☐ 13
10	การจัดมุมประสบการณ์ ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิด อย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจน ได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล						☐ 14
11	กิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน นักเรียน ได้รับการเสริมแรงจากครูให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเองและจากกลุ่ม						☐ 15

ข้อที่	การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนของโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
12	กิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนนักเรียน ได้ฝึกคิดรวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วย ตนเอง						☐ 16
13	กิจกรรมการจัดมุมประสบการณ์ นักเรียนสามารถ เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และ ความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข						☐ 17
14	การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน นักเรียนได้ฝึก ตนเองให้มีวินัย และรับผิดชอบในการทำงาน						☐ 18
15	การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ส่งเสริมให้ นักเรียนได้ฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับ ผู้อื่นตลอดจนความสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่องกัน						☐ 19
16	การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ ผลงานในเรื่องต่อไปนี้ไม่น้อยเพียงใด จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างสรรค์ผลงาน โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่สะดวก ต่อการนำเสนอผลงานของนักเรียน						☐ 20
17	จัดให้มีการแสดงผลงาน เพื่อให้ นักเรียน ได้มีโอกาส แสดงชิ้นงานและสร้างสรรค์ผลงานของตน						☐ 21
18	จัดข้อมูลที่เหมาะสมในการนำเสนอผลงาน เพื่อเป็น การอธิบายให้เหตุผลเกี่ยวกับผลงานนั้น ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้นำไปประเมินตนเอง						☐ 22
19	การนำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน เจ้าของ ผลงานยินยอมให้นำออกแสดง						☐ 23
20	โรงเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น จากผู้รู้และแหล่งข้อมูลต่อไปนี้ไม่น้อยเพียงใด นำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ในเรื่องที่เป็น ประสบการณ์ตรง เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราว ท้องถิ่นของตน						☐ 24
21	กิจกรรมของท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมี ความภูมิใจและสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่าง มีความสุข						☐ 25

ข้อที่	การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนของโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
22	กิจกรรมของท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุง แนวทางปฏิบัติ ที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเอง และชุมชน						☐ 26
23	กิจกรรมของท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียน มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาอาชีพ มี ความสามารถในการจัดการและสามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้						☐ 27
24	กิจกรรมของท้องถิ่นที่จัด โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียน เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชนตลอดจน อนุรักษ์ และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง กับท้องถิ่นของตน						☐ 28
25	โรงเรียนจัดระบบนิเวศวิทยา ในเรื่องต่อไปนี้ <u>น้อยที่สุด</u> จัดระบบความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ให้มี ประโยชน์เกื้อกูลกัน						☐ 29
26	ส่งเสริมให้ครู นักเรียน และชุมชนมีความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับการจัดระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม						☐ 30
27	จัดโอกาสให้ครู นักเรียน ได้พบปะผู้ปกครอง ผู้นำ ชุมชนหรือกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อแลกเปลี่ยน แนวคิดและช่วยพัฒนาระบบนิเวศ						☐ 31
28	โรงเรียนเป็นผู้นำด้านการพัฒนาและแก้ไขระบบนิเวศ						☐ 32
29	<u>ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอนในโรงเรียน ใน</u> <u>เรื่องต่อไปนี้</u> <u>มากที่สุด</u> ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนและกิจกรรมสอดคล้อง และเชื่อมโยงกับสภาพสิ่งแวดล้อมและสภาพชุมชน						☐ 33
30	ครูปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะที่พึง ประสงค์ ในการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการจัด สิ่งแวดล้อม						☐ 34

ข้อที่	การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนการสอนของโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
31	ครูจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อบรรยากาศ การเรียนการสอน						☐ 35
32	ครูเสริมสร้างการเรียนรู้ในห้องเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วม ร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม						☐ 36
33	ครูเป็นผู้นำหรือจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม เสริมสร้าง บรรยากาศและสภาพแวดล้อม						☐ 37
34	ครูจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และประสบ ความสำเร็จในการเรียน แสดงความรัก เมตตา เอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้นักเรียนมี ความรู้รักที่ติดต่อกัน ช่วยเหลือและทำงานร่วมกันได้ อย่างมีความสุข						☐ 38

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์

ตอนที่ 3 พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อโดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรม ที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนด้านจิตพิสัยที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 3 หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน	ระดับพฤติกรรม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
0	ให้การสนับสนุนในกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน	✓					☐ 00

คำอธิบาย

จากตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติ 5 แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมให้การสนับสนุนในกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน	ระดับพฤติกรรม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
1	<p><u>นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับรู้ ในเรื่องต่อไปนี้</u> <u>มากน้อยเพียงใด</u></p> <p>นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างระหว่างกิจกรรมที่โรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน</p>						☐ 39
2	<p>นักเรียนบอกได้ว่ากิจกรรมที่สังเกตเห็นหรือรับทราบเป็นกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน</p>						☐ 40
3	<p>นักเรียนมีความสนใจ ฝึกฝน และยอมรับการปฏิบัติตามกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน</p>						☐ 41
4	<p>นักเรียนสามารถจำแนกความแตกต่างและเลือกปฏิบัติตามกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนเฉพาะที่ได้สนใจ</p>						☐ 42
5	<p>นักเรียนสามารถรวบรวมความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน</p>						☐ 43
6	<p><u>นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการตอบสนอง ในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด</u></p> <p>นักเรียนแสดงความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน</p>						☐ 44
7	<p>นักเรียนยอมรับและยินยอมปฏิบัติตามกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน</p>						☐ 45
8	<p>นักเรียนอาสาหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมหรือกิจกรรมที่มีจุดประสงค์ในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน</p>						☐ 46
9	<p>นักเรียนแสดงความพึงพอใจที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน</p>						☐ 47

ข้อ	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน	ระดับพฤติกรรม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
10	นักเรียนเข้าร่วมสนทนาหรืออภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวคิดในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนด้วยความสนใจ						☐ 48
11	นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการเห็นคุณค่า ในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน						☐ 49
12	นักเรียนยอมรับในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน						☐ 50
13	นักเรียนเข้าช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ						☐ 51
14	นักเรียนมีความชื่นชมในคุณค่าของกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน						☐ 52
15	นักเรียนได้เข้าร่วมอภิปราย วิพากษ์วิจารณ์ ยกย่อง ชมเชย หรือคัดค้าน ตรวจสอบในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน						☐ 53
16	นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดระบบ ในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน						☐ 54
17	นักเรียนสามารถเป็นผู้จัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนได้						☐ 55
18	นักเรียนได้ปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน						☐ 56
19	นักเรียนเข้าร่วมกับกลุ่มอื่นเพื่อร่วมสร้างแนวคิดการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและการจัดการเรียนการสอน						☐ 57
20	นักเรียนชักชวนผู้อื่นเข้าร่วมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน						☐ 58

ข้อ	พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียน	ระดับพฤติกรรม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
21	นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการสร้างจินตนิยายในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด นักเรียนปรับปรุงแนวคิดในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน						☐ 59
22	นักเรียนนำแนวคิดที่ปรับปรุงแล้วไปพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน						☐ 60
23	นักเรียนได้ปรับพฤติกรรมให้เข้ารอบของการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียน						☐ 61
24	นักเรียนมีเอกลักษณ์ของตนเองที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนไม่มีใครสามารถมาปรับเปลี่ยนได้						☐ 62
25	นักเรียนได้รับการยอมรับ ยกย่อง ชมเชย จากสถานศึกษาและชุมชนว่าเป็นผู้ปฏิบัติตนหรือมีเอกลักษณ์เป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อม						☐ 63

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

Question	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
V1	135.6833	238.9658	.5948	-	.9456
V2	135.6833	233.6777	.7259	-	.9445
V3	135.5833	235.7726	.6243	-	.9453
V4	136.0167	243.3048	.2963	-	.9476
V5	135.5000	234.9322	.5121	-	.9463
V6	135.3667	243.3209	.2902	-	.9477
V7	135.6667	234.5989	.6263	-	.9452
V8	135.8167	239.2370	.5264	-	.9460
V9	135.9333	235.1819	.5996	-	.9454
V10	135.8000	237.2136	.5665	-	.9454
V11	135.6833	234.7963	.6286	-	.9452
V12	135.8333	234.7514	.6944	-	.9448
V13	135.6833	238.6268	.4926	-	.9463
V14	135.7333	240.0633	.4386	-	.9466
V15	135.8500	237.7907	.6451	-	.9453
V16	135.7500	240.0890	.4311	-	.9467
V17	135.6667	235.7853	.6136	-	.9453
V18	135.7333	233.4192	.6279	-	.9452
V19	135.8167	236.6946	.6319	-	.9453
V20	135.9167	240.8912	.4123	-	.9468
V21	135.7333	236.1650	.5307	-	.9460
V22	135.9000	233.8542	.5654	-	.9458

Question	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
V23	135.6500	237.9941	.4438	-	.9468
V24	135.8000	239.0102	.4641	-	.9465
V25	135.8500	234.1636	.6675	-	.9449
V26	135.7333	234.3006	.6461	-	.9451
V27	135.9833	236.3895	.5233	-	.9461
V28	135.7000	234.0780	.9519	-	.9450
V29	135.6833	241.4743	.3750	-	.9471
V30	136.0667	235.5209	.5523	-	.9458
V31	135.8000	229.7220	.7531	-	.9440
V32	135.5500	232.178	.6815	-	.9447
V33	135.5333	236.2870	.6152	-	.9453
V34	135.6000	238.0746	.5696	-	.9457

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 60.0

N of Items = 34

Alpha = .9472

ภาคผนวก จ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

(Pearson's product moment of correlation)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment of correlation)

N=88

Pearson Correlation	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X _{tot}	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y _{tot}
X ₁	1.000	.437**	.460**	.207	.175	.124	.654**	.367**	.380**	.246*	.228*	.036	.287**
X ₂	.437**	1.000	.784**	.204	.178	.189	.732**	.435**	.310**	.341**	.369**	.260*	.400**
X ₃	.460**	.784**	1.000	.250*	.148	.164	.740**	.421**	.377**	.377**	.412**	.155	.403**
X ₄	.207	.204	.250*	1.000	.653**	.473**	.645**	.182	.077	.182	.124	.202	.182
X ₅	.175	.178	.148	.653**	1.000	.670**	.655**	.242*	.140	.191	.174	.206	.224*
X ₆	.124	.189	.164	.473**	.670**	1.000	.580**	.263*	.305**	.266*	.268*	.161	.294**
X _{tot}	.654**	.732**	.740**	.645**	.655**	.580**	1.000	.488**	.406**	.402**	.398**	.245*	.451**
Y ₁	.367**	.435**	.421**	.182	.242*	.263*	.488**	1.000	.837**	.842**	.824**	.438**	.914**
Y ₂	.380**	.310**	.377**	.077	.140	.191	.406**	.837**	1.000	.819**	.845**	.327**	.887**
Y ₃	.246*	.341**	.377**	.182	.191	.266*	.402**	.819**	.819**	1.000	.863**	.390**	.910**
Y ₄	.036	.260*	.155	.202	.206	.161	.245*	.327**	.390**	.469**	1.000	.469**	.933**
Y ₅	.287**	.400**	.403**	.182	.224*	.294**	.451**	.887**	.887**	.910**	.933**	1.000	.633**
Y _{tot}	.400**	.403**	.403**	.182	.224*	.294**	.451**	.887**	.887**	.910**	.933**	.633**	1.000

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ภาคผนวก ก

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์นิเทศศาสตร์
กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนและโรงเรียนที่ทดลองใช้เครื่องมือ

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน

	อำเภอเมือง	
ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนชุมชนวัดคูบัว 2. โรงเรียนวัดใหม่นครบาล 3. โรงเรียนบ้านชัยเจริญ 4. โรงเรียนวัดเกตุน้อย	1. โรงเรียนวัดอรุณฤๅกาวาส 2. โรงเรียนวัดหนามพุงคอก 3. โรงเรียนวัดไผ่ล้อม 4. โรงเรียนวัดพนินพดู 5. โรงเรียนวัดอัมพวัน 6. โรงเรียนบ้านเขารวด	1. โรงเรียนวัดคอนตุง 2. โรงเรียนอนุบาลราชบุรี 3. โรงเรียนวัดห้วยไผ่

	อำเภอปากท่อ	
ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนหนองวัวคำ 2. โรงเรียนหัวป่า 3. โรงเรียนโคกพระเจริญ 4. โรงเรียนบ้านเขาอีตาน 5. โรงเรียนวัดโพธิ์ศรี 6. โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม	1. โรงเรียนบ้านเขาถ้ำ 2. โรงเรียนบ้านไพรสะเคา 3. โรงเรียนชุมชนวัดทุ่งน้อย 4. โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ 5. โรงเรียนยางงาม 6. โรงเรียนบ้านหนองไผ่	1. โรงเรียนอนุบาลปากท่อ

	อำเภอจอมบึง	
ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนบ้านหนองศาลเจ้า 2. โรงเรียนหนองขนาก	1. โรงเรียนบ้านหนองนกกระเรียน 2. โรงเรียนบ้านไพรสะเคา 3. โรงเรียนชุมชนวัดทุ่งน้อย 4. โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์	1. โรงเรียนอนุบาลปากท่อ

อำเภอสวนผึ้ง		
ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนบ้านมะขามเอน 2. โรงเรียนวัดนาขุนแสน	1. โรงเรียนบ้านสวนผึ้ง 2. โรงเรียนบ้านท่ามะขาม 3. โรงเรียนวัดเขาไก่แก้ว	1. โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง

อำเภอบ้านคา		
ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนบ้านหนองโก 2. โรงเรียนบ้านเก่าต้นมะค่า 3. โรงเรียนน้ำตกห้วยสวนพลู	1. โรงเรียนอนุบาลบ้านคา	1. โรงเรียนบ้านลำพระ

อำเภอวัดเพลง		
ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนวัดปากสระ	1. โรงเรียนอนุบาลวัดเพลง	-

อำเภอโพธาราม		
ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนชุมชนวัดบ้านเลือก 2. โรงเรียนวัดบ่อมะกรูด 3. โรงเรียนวัดจอมประสาธ 4. โรงเรียนวัดบางโดนด	1. โรงเรียนชุมชนวัดเจ็ดเสมียน 2. รร. บ้านหนองตาพูด 3. โรงเรียนวัดมณีโชติ 4. โรงเรียนวัดบ้านฆ้อง 5. โรงเรียนวัดบางกระโด 6. โรงเรียนวัดพระศรีอารย์	1. โรงเรียนอนุบาลโพธาราม 2. โรงเรียนวัดนางแก้ว 3. โรงเรียนชุมชนวัดกำแพงใต้ 4. โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

	อำเภอบางแพ	
ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนหนองม่วง 2. โรงเรียนวัดคอนใหญ่ 3. โรงเรียนวัดเหนือ	1. โรงเรียนวัดแก้ว 2. โรงเรียนวัดคอนคา	1. โรงเรียนชุมชนวัดใหญ่โพหัก

	อำเภอบ้านโป่ง	
ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนบ้านดอกลำไย 2. โรงเรียนวัดสระสี่มุม 3. โรงเรียนบ้านห้วยยาง	1. โรงเรียนวัดมาบแค 2. โรงเรียนชุมชนวัดท่าผา 3. โรงเรียนอัมพวันาราม 4. โรงเรียนโกสินารายณ์ 5. โรงเรียนวัดบัวงาม 6. โรงเรียนหนองหิน 7. โรงเรียนอ้ออี่เขียว	1. โรงเรียนอนุบาลบ้านโป่ง 2. โรงเรียนวัดบ้านฆ้องน้อย 3. โรงเรียนวัดไผ่สามเกาะ

	อำเภอดำเนินสะดวก	
ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนสีคาราม 2. โรงเรียนบ้านหนองไก่อแก้ว	1. โรงเรียนบ้านรางสีหมอก 2. โรงเรียนวัดท่าเรือ	1. โรงเรียนวัดบัวงาม 2. โรงเรียนวัดตาลเรียง 3. โรงเรียนอนุบาลดำเนินสะดวก

รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

1. โรงเรียนวัดถ้ำน้ำ
2. โรงเรียนวัดหนองเอี่ยน
3. โรงเรียนวัดท่านบ
4. โรงเรียนวัดคอนแข่ง
5. โรงเรียนวัดตากแดด
6. โรงเรียนวัดคอนสาดี
7. โรงเรียนวัดบ้านกุ่ม
8. โรงเรียนวัดคอนมะขามเทศ
9. โรงเรียนคอนพรม
10. โรงเรียนวัดแหลมทอง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายพงศ์ศิริ จันทิวาสน์
ที่อยู่	19 / 1 หมู่ 7 ตำบลวังเย็น อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี 70160
ที่ทำงาน	โรงเรียนวัดบัวงาม ตำบลบัวงาม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 70210 โทรศัพท์ 0 – 3227 - 9215
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2519	ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโพหัก” วงศ์สมบุญราษฎร์อุปถัมภ์” อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2521	ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2530	ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2532	คุรุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกบริหารการศึกษา วิทยาลัยครุนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2542	ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2523	ครู 1 สามัญ ระดับ 1 โรงเรียนชุมชนวัดใหญ่โพหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2530	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนชุมชนวัดใหญ่โพหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2535	อาจารย์ 2 ระดับ 5 โรงเรียนชุมชนวัดใหญ่โพหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2543	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนชุมชนวัดใหญ่โพหัก อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2545-ปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียน ระดับ 7 โรงเรียนวัดบัวงาม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี